

PLAATSGEBONDENHEID VAN DE MIDDELBARE SCHOLIER

BIJ HET MAKEN VAN EEN STUDIEKEUZE
CASESTUDIE: HEERENVEEN

Plaatsgebondenheid van de middelbare scholier

Bij het maken van een studiekeuze

Casestudie: Heerenveen

Datum: 20 augustus 2018

Status: Eindversie

Masterthesis Economische Geografie

Eerste begeleider: Dr. A.J.E. Edzes
Tweede begeleider: Dr. V.A. Venhorst

Student
Dagmar Welling
S2167875

**rijksuniversiteit
 groningen**

Samenvatting

Eindexamenkandidaten op Havo en Vwo niveau van OSG Sevenwolden in Heerenveen staan voor een belangrijke keuze in hun leven. Na het halen van het diploma gaat het grootste gedeelte van deze scholieren studeren. Hogescholen en Universiteiten staan elk jaar voor de uitdaging om te voorspellen hoeveel studenten zich aanmelden voor een studie en welke studie dit dan is. Elk jaar weer blijkt het moeilijk te voorspellen wat studenten gaan doen en wat hun voor wat betreft de studiekeuze drijft.

Zo ook bij de eindexamenkandidaten van OSG Sevenwolden. Welke factoren spelen een rol voor hen bij het maken van een studiekeuze? Is het mogelijk om de keuze van de scholier voor een studie voor een deel te voorspellen aan de hand van factoren die de scholier belangrijk vindt?

De scholieren afkomstig uit Heerenveen staan voor een keuze waarin zij ook moeten kijken naar een andere stad om Hoger Onderwijs te kunnen volgen. Dit is namelijk niet aanwezig in de plaats waar hun middelbare school staat. Maar voor welke studie en welke stad kiezen zij? Is dit een stad in de regio van Heerenveen of juist een stad elders het land?

In het onderzoek is gekeken naar factoren op basis waarvan scholieren kiezen voor een studie in de regio of buiten de regio. Er zijn een aantal factoren die van invloed kunnen zijn bij deze keuze: de achtergrondkenmerken van de scholier, de belangrijkheid van baankans en reistijd en de vraag of zij überhaupt een keuze hebben omdat sommige studies maar in een bepaald aantal studiesteden wordt aangeboden.

De focus in dit onderzoek ligt op de factor plaatsgebondenheid. In de theorie over het studiekeuze proces wordt deze factor niet genoemd. Het is echter aannemelijk dat binding met de regio een rol kan spelen bij het kiezen van een studie.

In een online enquête zijn de eindexamenkandidaten van OSG Sevenwolden gevraagd deze factoren te waarderen in relatie tot hun studiekeuze. Daarnaast zijn achtergrondkenmerken van de scholier gevraagd. Om deze gegevens te analyseren is een logit regressie-analyse uitgevoerd.

Voor de onderzochte steekproef geldt dat scholieren die buiten de regio een studie gaan volgen vaker vrouw zijn, hebben vaker een technisch profiel, zijn vaker vwo scholier, vinden reistijd belangrijk, baankans is minder belangrijk, ze laten zich leiden door de studie bij het maken van een keuze en vinden plaatsgebondenheid niet belangrijk bij het maken van een studiekeuze.

In de onderzochte steekproef zijn scholieren die binnen de regio een studie gaan volgen vaker man, hebben vaker een sociaal profiel, hebben vaker havo niveau, vinden reistijd niet belangrijk maar baankans juist wel. Zij laten zich leiden door de stad bij het kiezen van een studie en vinden plaatsgebondenheid wel belangrijk bij het maken van een studiekeuze.

De resultaten verkregen bij dit onderzoek zijn gebaseerd op een populatie eindexamenscholieren van één school. Er wordt aanbevolen om dit onderzoek op meerdere scholen in verschillende plaatsen uit te voeren. Te denken aan plaatsen waar wel hoger onderwijs wordt aangeboden, of in en regio waar wel een Technische Universiteit aanwezig is. Daarnaast is het interessant om het bestaande onderzoek uit te breiden met informatie over de achtergrond van de ouders van de scholieren.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING.....	3
1. INLEIDING	6
1.1 THEORIE EN ACTUALITEITEN	6
1.2 PROBLEEMSTELLING.....	7
1.3 OPBOUW THESIS	7
2. THEORETISCH KADER	9
2.1 FACTOREN BIJ HET MAKEN VAN EEN STUDIEKEUZE	9
2.1.1 <i>Theory of Planned Behaviour</i>	10
2.1.2 <i>De TPB en Studiekeuze</i>	10
Attitude	11
Achtergrondvariabelen	12
2.1.3 <i>De studiekeuze</i>	12
2.1.4 <i>Factoren Studiekeuze</i>	13
2.2 PLAATSGEBONDENHEID	13
2.2.1 Definities.....	13
2.2.2 Factoren	14
2.2.3 Effecten plaatsgebondenheid.....	15
2.2.4 Kosmopoliet en Lokalist.....	15
2.3 MOBILITEIT	15
2.4 CONCLUSIE THEORETISCH KADER.....	16
2.5 CONCEPTUEEL MODEL	17
3. METHODOLOGIE.....	18
3.1 METHODE VAN ONDERZOEK.....	18
3.2 DATAVERZAMELING EN RESPONS	18
3.3 DATA-ANALYSE	20
3.4 REFLECTIE.....	21
3.5 ETHISCHE VRAAGSTUKKEN	21
4. RESULTATEN	22
4.1 GEBRUIKTE FACTOREN	22
4.2 BESCHRIJVENDE STATISTIEK.....	22
4.2.1 <i>Afhankelijke variabele: Stadiestad</i>	22
Stadiestad en achtergrondvariabelen.....	23
Stadiestad, Reistijd en Baankans.....	23
Stadiestad en aanwezigheid van keuzefactor	25
Stadiestad en Plaatsgebondenheid.....	25
4.2.2 <i>Onafhankelijke variabelen en Achtergrondvariabelen</i>	27
Achtergrondvariabelen en Reistijd.....	27
Achtergrondvariabelen en Baankans.....	28
Achtergrondvariabelen en keuzefactor.....	29
Achtergrondvariabelen en plaatsgebondenheid.....	29
Achtergrondvariabelen en Stelling Plaatsgebondenheid.....	31
4.3.1 <i>Logistische Regressie</i>	32
Niveau en Plaatsgebondenheid.....	32
5. CONCLUSIE	34
Uitwerking.....	34
6. DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN	37
Discussie.....	37
Aanbevelingen.....	37
7. LITERATUUR.....	39
8. BIJLAGE	42
8.1 ENQUÊTE	42

8.2	OVERIGE KRUISTABELLEN.....	46
8.3	STATISTISCHE TOETSEN.....	50
8.4	LOGISTISCHE REGRESSIE ANALYSE	52

1. Inleiding

1.1 Theorie en actualiteiten

In 2016 is een dossier gepubliceerd (Steenkamp & van Putten), waarin de uitgevers van studievoorlichtingsmateriaal, de Keuzegids en DeDecaan.net, pleiten voor meer transparantie van informatie die vanuit het hoger onderwijs aan nieuwe studenten wordt meegegeeld. Volgens deze drie instanties wordt de informatievoorziening nog te veel beïnvloed door marketingbelangen van hogescholen en universiteiten.

Zo worden volgens de onderzoekers de baankansen bij bepaalde studies te rooskleurig voorgesteld. Dit geldt ook voor het salaris waar men op kan rekenen na de studie en de slagingskans van een studie. Dit komt mede doordat de informatie over de studiekeuze vaak onvolledig is (Steenkamp & van Putten, 2016).

Dit is zorgwekkend, omdat blijkt dat veel studenten binnen een jaar stoppen met hun huidige studie. Cijfers van de Vereniging van Hogescholen (2016) geven aan dat de gemiddelde uitval na één jaar bij hbo-studenten 15,8% is. In 2015 was het probleem zelfs nog groter, uit cijfers van de VNSU blijkt dat studenten op het hbo 37,6% binnen het eerste jaar stopten of switchten van studie, in het WO lag dit percentage op 22,6% (Vries, de., 2015).

Universiteiten en Hogescholen willen zo aantrekkelijk mogelijk zijn voor studenten om daar te komen studeren, zelfs door onvolledige informatie te voorzien aan een student en een studie te positief voor te stellen.

Met betrekking tot de studiekeuze overheerst in het onderwijs en het onderwijsbeleid het matchingsmodel dat, bedacht door Frank Parsons in 1909, het begin was van het wetenschappelijk denken over de beroep en studiekeuze. Dit model draait om het voorzien in goede, betrouwbare informatie over loopbaanwensen en de capaciteiten van de leerlingen aan de ene kant, en over de eisen die het specifieke vervolgonderwijs of studie aan de leerling stelt aan de andere kant (Parsons, 1967). Impliciet wordt verwacht dat leerlingen en ouders op grond van deze betrouwbare informatie, die voldoet aan het matchingsmodel, een juiste keuze kunnen maken voor een vervolgopleiding (Kuijpers, 2012).

Er wordt vanuit gegaan dat als studenten volledig transparante informatie over een studie ter beschikking krijgen, zij een rationale beslissing kunnen maken over welke studie zij gaan volgen (Kuijpers, 2012). Maar is dit aannemelijk? Spelen er geen andere factoren een rol waardoor de keuze minder rationeel wordt? Hoe zit het met in de regio waar je woont willen studeren, of willen studeren waar je ouders ook gestudeerd hebben?

Volgens Kemper et. al. (2007) zijn er meer factoren die een rol gaan spelen in waar de student uiteindelijk terecht komt. Hierbij valt te denken aan het geslacht van de scholier, de sociaal economische status, opleidingsniveau en de invloed van ouders en vrienden. Van Wijk en de Roever (2010) stellen ook vast dat studenten niet alleen kiezen voor een bepaald vakgebied, of een specifieke onderwijsinstelling maar ook voor een specifieke stad. Steden hebben baat bij goede opleidingen en veel onderwijsinstellingen om studenten naar "hun" stad te trekken.

Dit onderzoek gaat in op de rol die binding met de regio speelt bij het maken van een studiekeuze. Naast factoren als willen studeren voor wat je wilt worden, het niveau van de studie en de studentenstad waar je graag wilt studeren zou een andere factor ook een rol kunnen spelen bij het kiezen van een vervolgstudie. Is het zo dat bij een groot aantal studenten, plaatsgebondenheid een rol speelt bij het maken van een studiekeuze?

Plaatsgebondenheid is het gevoel dat de scholier graag in de buurt van zijn of haar “oude” leefomgeving wil blijven wonen. Dit wordt ook wel place attachment genoemd. In de theorie over factoren die een rol kunnen spelen bij het maken van een studiekeuze wordt deze factor niet genoemd. Het is echter aannemelijk dat deze factor zeker een rol kan spelen bij het studiekeuze proces van middelbare scholieren.

1.2 Probleemstelling

Bij dit onderzoek wordt de focus gelegd op of plaatsgebondenheid een rol speelt bij het studiekeuzeproces, en zo ja, hoe belangrijk plaatsgebondenheid dan is voor scholieren. Is er een verschil in de aanwezigheid van plaatsgebondenheid bij havo en vwo-scholieren, geslacht of schoolprofiel? Kunnen we bij het ene profiel een sterkere plaatsgebondenheid verwachten dan bij het andere profiel?

Universiteiten en Hogescholen doen veel aan studievoorzichtingen en promotie van hun school. Maar is het de moeite waard om studenten vanuit het hele land te proberen aan te trekken? Wat vinden beginnende studenten uiteindelijk het belangrijkste bij het maken van een keuze, de studie of de locatie. Kan de universiteit of hogeschool hier invloed op uit oefenen?

Het is voor Hogere onderwijsinstellingen en gemeenten waarin zij zijn gevestigd van belang om inschattingen te kunnen doen over het aantal studenten dat zich per jaar aanmeldt voor een bepaalde studie. Hoeveel nieuwe studenten komen naar de gemeente en zoeken zij hier ook huisvesting of niet. Maar elk jaar blijkt ook weer dat dit ontzettend lastig, en redelijk onvoorspelbaar is (Kemper et al. 2007). In het model dat gaat over het voorspellen van gedrag, en dan vooral studiekeuze gedrag bij scholieren, mist de factor plaatsgebondenheid. Het is aannemelijk dat deze factor een rol speelt bij het maken van een studiekeuze voor de scholier. Daarom wordt in dit onderzoek de focus gelegd op de aanwezigheid van plaatsgebondenheid bij de scholier. En in hoeverre deze plaatsgebondenheid een rol speelt bij de uiteindelijke keuze die zij maken voor een studie.

Naast de focus op plaatsgebondenheid wordt er ook onderzoek gedaan naar andere factoren die een rol kunnen spelen bij het maken van een studiekeuze. Zijn er verbanden te ontdekken tussen achtergrondkenmerken van de scholier en de mate waarin zij of hij bepaalde factoren die een rol spelen bij de studiekeuze, belangrijk vindt.

De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Welke rol speelt plaatsgebondenheid bij de studiekeuze van de middelbare scholier in het voortgezet onderwijs?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden wordt eerst onderzocht wat er verstaan wordt onder plaatsgebondenheid en hoe dit is te meten onder scholieren. Daarnaast is het van belang om te weten welke andere factoren een rol spelen bij het maken van een studiekeuze. Deze factoren zullen ook worden onderzocht bij de Middelbare scholieren uit Heerenveen. Als laatste wordt er gekeken naar de achtergrondkenmerken van elke scholier. Zijn er verbanden te ontdekken tussen het geslacht van de scholieren en de aanwezigheid van plaatsgebondenheid. Of is dit juist aanwezig tussen de verschillende niveaus van de eindexamenkandidaten.

1.3 Opbouw Thesis

Na dit hoofdstuk volgt in hoofdstuk twee het theoretisch kader waarin theorie en literatuur wordt beschreven die relevant zijn voor het beantwoorden van de hoofd- en deelvragen. In het theoretisch kader worden verschillende begrippen uitgelegd en wordt er literatuur besproken over factoren die een rol kunnen spelen bij de studiekeuze. Na het theoretisch kader wordt in hoofdstuk drie de methodologie besproken. In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe er onderzoek is

gedaan en welke keuzes er zijn gemaakt. Na de methodologie worden de resultaten van het onderzoek weergegeven in hoofdstuk vier. In hoofdstuk vijf worden de resultaten besproken en toegelicht en wordt er een conclusie getrokken. Daarnaast wordt in hoofdstuk vijf de discussie gevoerd en worden er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek. De thesis wordt afgesloten met de literatuurlijst en de bijlage.

2. Theoretisch Kader

De onderzoeksvraag van dit onderzoek gaat over de rol van plaatsgebondenheid bij het studiekeuze proces van de middelbare scholier. In het theoretisch kader worden de twee begrippen die centraal staan in deze vraag, studiekeuze en plaatsgebondenheid, uitgewerkt.

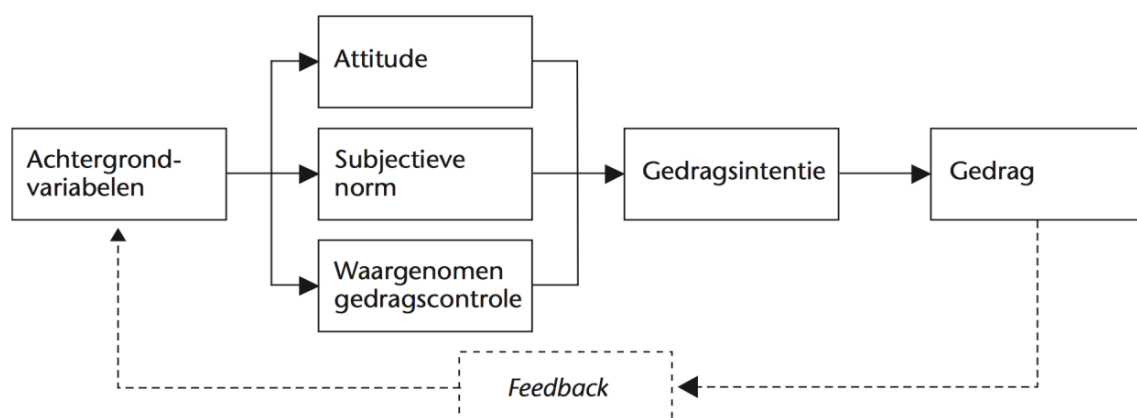
2.1 Factoren bij het maken van een studiekeuze

Scholieren die eindexamen doen en verder willen studeren komen voor de keuze te staan welke vervolgopleiding zij willen doen in combinatie met de vraag waar ze deze willen volgen. De studiekeuze kan worden gezien als een zeer complexe beslissing en als een beslissing met verregaande gevolgen voor in de toekomst.

De meeste scholieren denken bewust na over hun studiekeuze en zullen deze niet impulsief nemen. Door deze complexe beslissing hebben onderwijsinstelling vaak moeite om te voorspellen welk studiekeuzegedrag de scholieren gaan vertonen. Hoe komt het dat scholieren een bepaalde voorkeur hebben voor een studierichting? Welke factoren hebben hier invloed op? Per jaar kan de instroom van bepaalde studies erg fluctueren. Het is van groot belang dat onderwijsinstellingen en studievoorlichters inzicht krijgen in de achterliggende motieven van scholieren om voor een bepaalde studie te kiezen (Kemper et al. 2007).

Volgens Berings et al. (1998), sluit het maken van een studiekeuze goed aan op het idee van de rationale beslisser. Bij het idee van de rationele beslisser zet men de verwachte uitkomst van de studiekeuze naast een inschatting van hoe groot de kans is dat deze verwachting ook daadwerkelijk zal uitkomen. Bij de rationele beslisser gaat het om de verwachte uitkomsten en de kans dat deze daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Berings et al. (1998) hebben een model ontwikkeld naar het idee van de rationele beslisser. Kritiek op dit model is dat de focus ligt op de cognitieve afweging, terwijl ook sociale factoren zeker een rol kunnen spelen.

Daarbij komen we bij het model dat op systematische wijze individuele processen bij het maken van een studiekeuze in kaart brengt. Dit model heet de Theory of Planned Behaviour van Ajzen (1991).

Figuur 1 Theory of Planned Behaviour (Ajzen, 1991)

Figuur 1.

Bron: Kemper et al. 2007.

Dit model geeft inzicht in de factoren die op de achtergrond menselijk gedrag binnen uiteenlopende contexten beïnvloeden (Conner & Sparks, 2005). In dit model speelt de attitude van in dit geval de scholier een centrale rol. Er wordt daarnaast ook rekening gehouden met de invloed van de directe sociale omgeving en de mogelijkheden die de scholier denkt te hebben om het gedrag wel of niet te vertonen.

In de komende paragraaf wordt inzicht geboden in het model, welke factoren een rol spelen en hoe deze doorwerken bij het maken van een studiekeuze.

2.1.1 Theory of Planned Behaviour

Aan het voorspellen en analyseren van het gedrag van mensen liggen vier variabelen ten grondslag. Dit zijn de attitude, subjectieve norm, de waargenomen gedragscontrole en de achtergrondkenmerken van de, in dit geval, scholier.

De attitude van de scholier wordt gevormd door twee factoren, namelijk hoe zeker iemand ervan is dat bepaald gedrag tot bepaalde consequenties leidt en hoe deze persoon deze consequenties evalueert. Deze evaluatie is belangrijk in het vormen en de richting van de attitude die de persoon ontwikkelt (Fishbein & Ajzen, 1975).

Onder de subjectieve norm valt de invloed van belangrijke mensen uit de omgeving van de scholier. Door de invloed van deze mensen kan de scholier zijn attitude wel of niet gaan uitvoeren. Niet elke scholier is even vatbaar voor de subjectieve norm, de een hecht meer waarde aan deze sociale invloed dan de ander (Conner en Sparks, 2005).

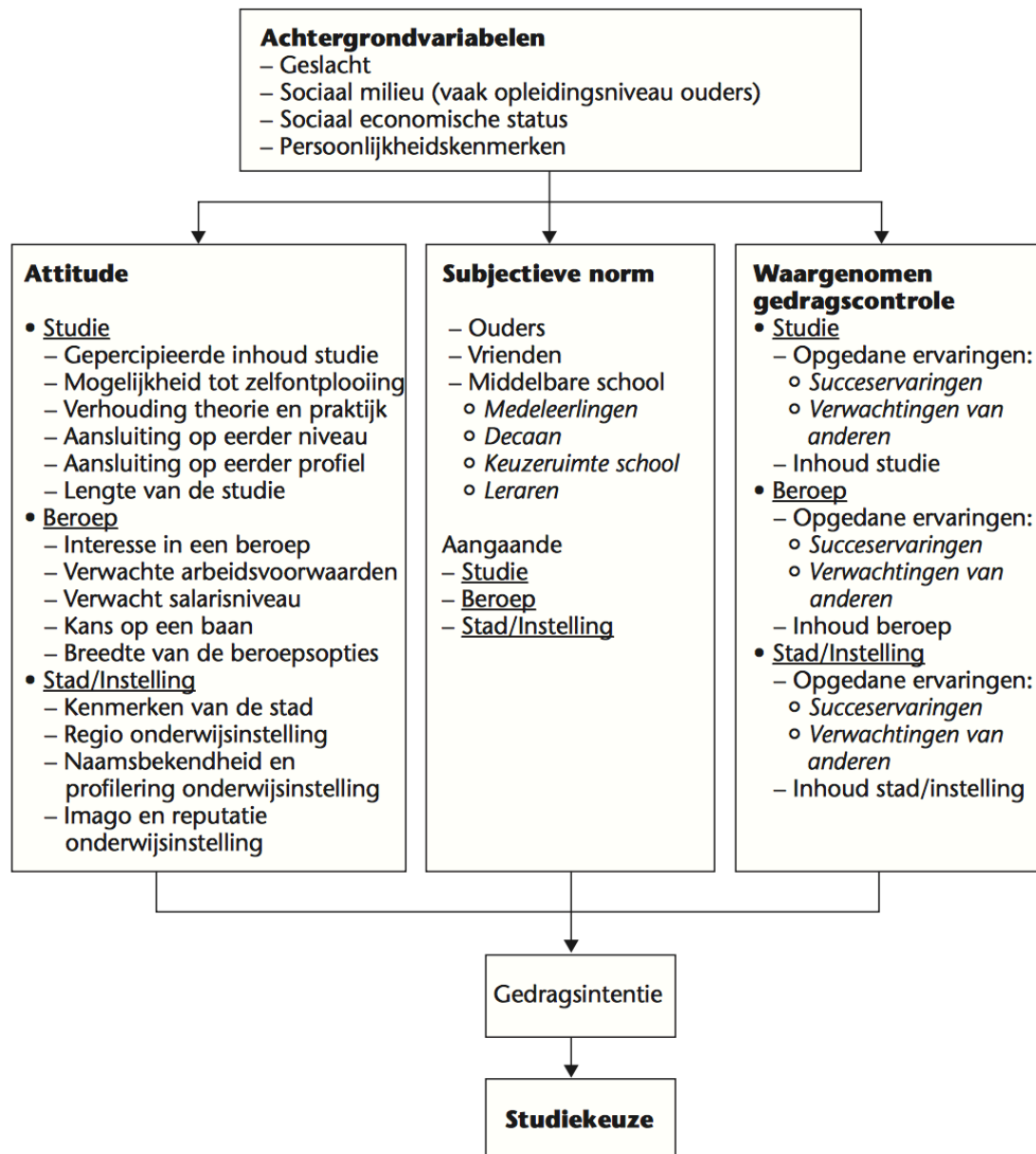
Onder de waargenomen gedragscontrole wordt gekeken naar hoeverre de scholier zelf inschat of hij of zij het gedrag zelf kan uitvoeren. De waargenomen gedragscontrole hangt erg af of de scholier denkt dat hij of zij beschikt over de benodigde middelen en vaardigheden om het gedrag met succes uit te kunnen voeren (Ajzen, 1991).

Als laatst zijn er volgens Conner en Sparks (2005) nog de achtergrondkenmerken van de scholier die van invloed zijn op de eerste drie variabelen. Deze achtergrondkenmerken bestaan uit de demografische variabelen, omgevingsinvloeden en persoonlijkheidskenmerken.

2.1.2 De TPB en Studiekeuze

De TPB kan worden gebruikt om inzicht te krijgen in welke factoren ertoe doen bij het maken van een studiekeuze voor middelbare scholieren. In figuur 2 is te zien welke factoren een rol spelen in het kader van de TPB bij het maken van een studiekeuze. Deze factoren zullen in de volgende alinea verder worden toegelicht. Bij elke determinant uit de TPB worden drie hoofdaspecten onderscheiden, de studie zelf, de beroepsperspectieven en de context waarbinnen de studie wordt aangeboden.

De TPB laat factoren zien die voor scholieren van belang zijn bij het maken van een goede keuze voor een vervolgopleiding. De factoren die worden besproken in de TPB zullen ook deels worden gebruikt in dit onderzoek naar de invloed van plaatsgebondenheid bij de studiekeuze. In dit onderzoek zijn vooral de attitude en de achtergrondkenmerken van belang, daarom worden de subjectieve norm en waargenomen gedragscontrole verder niet uitgelicht in het theoretisch kader.

Figuur 2 Studiekeuzedeterminanten ingedeeld naar de TBP-determinanten

Figuur 2: De TPB

Bron: Kemper et al. 2007

Attitude

Bij de factor attitude wordt vaak gedoeld op de inhoud van de studie die de scholier wil gaan kiezen. Nieuwe studenten willen een beeld gaan vormen van de studie zelf en het vakgebied waarbinnen de studie valt. Maar de scholier zal ook waarde hechten aan de mogelijkheden tot zelfontplooiing, de verhouding tussen de theorie en de praktijk, hoe lang de studie duurt en hoe deze studie past binnen het onderwijsprofiel dat de scholier heeft gekozen op de middelbare school (Bloemen & Delleart, 2000).

Kijkend naar de attitude en de beroepsperspectieven, zijn er volgens Bloemen en Delleart (2000) vier factoren waar scholieren zich mee bezig houden. De eerste factor is de verwachte inhoud van een beroep, net als bij de studie proberen scholieren een beeld te krijgen wat het beroep inhoudt

dat ze later willen of kunnen worden. Daarnaast houden scholieren bij het maken van een studiekeuze rekening met de arbeidsvoorwaarden, en dan vooral het salarisniveau die bij het desbetreffende beroep horen. Factor drie heeft betrekking op de baankans die studenten hebben na het afronden van hun studie. Scholieren kiezen vaker een breed inzetbare studie, waarmee ze nog alle kanten op kunnen na hun studententijd (Den Boer en Guldemon, 1996, Den Munckhof et al., 2008).

Het derde, en meest toepasselijke aspect op dit onderzoek, is de context waarbinnen de studie wordt aangeboden. Bij de context wordt er veel gekeken naar de onderwijsinstelling zelf en de stad waar deze onderwijsinstelling is gevestigd. Volgens Van Leeuwen en Hop (2000) blijkt de regio waar de onderwijsinstelling staat de studiekeuze van de student te beïnvloeden. Bloemen en Delleart (2000) sluiten hierbij aan, en voegen eraan toe dat leerlingen eerder een studie dicht bij hun ouderlijk huis kiezen dan verder weg.

Als laatst kijkt de scholier naar de onderwijsinstelling zelf. Als de baankans bij de ene onderwijsinstelling groter is dan bij de ander, dan beïnvloedt dit de keuze van de scholier. De naamsbekendheid, profilering en imago van de onderwijsinstelling is steeds belangrijker aan het worden en doorslaggevend voor de scholier. Als het imago positief is dan lijkt dit geen grote invloed te hebben op de keuze, pas bij een negatief imago van een instelling gaat dit een rol spelen (Berings en D'Haeseleer, 1997).

Achtergrondvariabelen

De meest besproken en wellicht ook wel de meest van invloed hebbende achtergrondvariabele is het geslacht van de studiekeuzer. Taber (1991) stelt dat er grote verschillen zitten in de interesses van scholieren met een verschillend geslacht richting bepaalde onderwerpen. Mannen richten zich in het algemeen meer op "harde", technische studies die vooral veel nut hebben en op de naamsbekendheid van de instelling, terwijl vrouwen zich meer richten op intrinsieke waarden, "zachte" en niet technische studies (Berings & D'Haeseleer, 1997).

Het sociale milieu waarin iemand opgroeit is ook van invloed op de studiekeuze. Zo blijkt het opleidingsniveau van ouder en kind vaak gelijk te zijn (Stokking, 1997). Ook andere invloeden vanuit de omgeving kunnen een rol spelen bij de studiekeuze, zoals eventuele hoge kosten die gemaakt moeten worden bij een keuze voor die studie. Daarnaast valt te denken aan de afstand die de scholier moet gaan afleggen om die studie te volgen (Ajzen, 1991).

Tot slot spelen ook de persoonlijkheidskenmerken van de studiekeuzers een rol. Hierbij moet men denken aan de congruentie tussen de persoonlijkheid van de studiekeuzer en de kenmerken van een opleiding. Is de studiekeuzer realistisch, artistiek, sociaal, onderzoekend of juist ondernemend. Al deze kenmerken zijn van invloed bij het maken van een studiekeuze (Pike, 2006).

2.1.3 De studiekeuze

De Theory of Planned Behaviour beschrijft vele factoren die van invloed zijn bij het maken van een studiekeuze. Zoals eerder beschreven zijn voor dit onderzoek de attitude en de achtergrondkenmerken interessant. Afgaande op deze theorie (Ajzen, 1991) blijkt dat scholieren hun keuze baseren op: de inhoud van de studie, de aansluiting van studie op profiel, de aansluiting op het niveau, de baankans die bij de studie hoort, de kenmerken van de studiestad en de achtergrondkenmerken van de scholier zelf. Onder achtergrondkenmerken vallen geslacht, sociaal economisch milieu en persoonskenmerken.

ResearchNed (Warps et al., 2009) heeft onderzoek gedaan naar de achterliggende motieven van de scholier bij het maken van een studiekeuze. Het blijkt dat er voor de scholier drie hoofdargumenten zijn om juist die studiekeuze te maken. Deze zijn: de inhoud van de studie, het

aansluiten van de studie op de eigen capaciteiten en vaardigheden van de scholier en als laatst de beroepen waar de opleiding tot opleidt. Daarnaast blijkt dat de kans op een baan ook belangrijk wordt gevonden.

Er zijn volgens ResearchNed (Warps et al., 2009) verschillen in motieven tussen hbo en wo denkniveau. Het blijkt dat hbo-studenten de kans op een baan en de hoogte van salaris belangrijker vinden dan wo-studenten. Wo-studenten vinden daarentegen de inhoud van de studie belangrijker dan de baankans die de studie biedt.

Er is ook onderzocht welke motieven een rol spelen bij het kiezen voor een onderwijsinstelling. Hieruit blijkt dat de kwaliteit van de instelling, de bereikbaarheid, reisafstand en de sfeer op de instelling belangrijk is. Ook blijkt dat wo-studenten vaker in een nieuwe stad een studie gaan volgen dan hbo-scholieren. Daardoor is de aantrekkelijkheid van de stad en het studentenleven voor toekomstige wo-studenten meer van belang bij het maken van een studiekeuze dan bij hbo-studenten (Warps et al., 2009).

2.1.4 Factoren Studiekeuze

In de Theory of Planned Behaviour staan veel factoren die allemaal invloed hebben op de studiekeuze. Uit deze theorie blijkt dat de inhoud van studie, de aansluiting op het profiel en niveau, de baankans die past bij de studie, de kenmerken van de stad en de achtergrondkenmerken van de scholier van belang zijn.

Uit het onderzoek dat in 2009 is gedaan door ResearchNed blijkt dat bovengenoemde factoren ook een grote rol spelen in dat onderzoek naar de motieven achter studiekeuzegedrag. Naast bovengenoemde factoren blijkt uit het onderzoek dat ook bereikbaarheid en reisafstand een belangrijk keuzemotief is voor de toekomstige student.

Veel theorieën die ingaan op de motieven achter studiekeuzegedrag gaan ervan uit dat deze keuze een rationeel proces is (Leeuwen & Hop, 2000). Maar ook emoties en gevoelens kunnen, bewust of onbewust, een belangrijke rol spelen tijdens dit proces. Uit onderzoeken blijkt dat veel mensen hun keuzes ook irrationeel nemen, en dat emotie altijd een rol speelt bij het maken van een beslissing (Cabanac & Bennoit-Canabac, 2007).

Door deze invalshoek blijkt dat er een factor mist binnen de Theory of Planned Behaviour. Namelijk de rol die plaatsgebondenheid speelt bij het maken van een studiekeuze. Hoe groot is deze rol van plaatsgebondenheid binnen het studiekeuze proces? In dit onderzoek wordt er onderzoek gedaan naar de wel of niet aanwezige rol van plaatsgebondenheid bij de verschillende factoren die een rol spelen bij het studiekeuze proces.

2.2 Plaatsgebondenheid

Plaatsgebondenheid wordt omschreven als de emotionele band tussen persoon en plaats. Dit gevoel wordt sterk beïnvloed door de persoon en zijn of haar persoonlijke ervaringen op deze plek (Lewicka, 2008). Hierbij kan worden gedacht aan de band die mensen hebben met de plek waar ze het liefst verblijven, en waar zij zich prettig en veilig voelen (Hernandez et al., 2007).

2.2.1 Definitie

Er spelen veel factoren een rol bij het ontstaan van plaatsgebondenheid. Volgens Lewicka (2008) zijn er veel uiteenlopende meningen over de definitie van plaatsgebondenheid. Het heeft te maken met de relatie tussen gedrag en ervaringen van een persoon. Scannell en Gifford hebben het tripartite model ontwikkeld, dit model definieert de variabelen van plaatsgebondenheid als de drie P's: persoon, proces en plaats (Lewicka, 2011).

Er zijn verschillende meningen over de definitie van plaatsgebondenheid. Het is nog steeds een niet volledig begrepen concept, maar het is een feit dat veel mensen een speciale, sterke band hebben met een specifieke plek, thuis, plaats of regio. Deze plaatsgebondenheid kan op vele schaalniveaus voorkomen, van lokaal tot nationaal. Gevoelens en emoties van de mens voor een bepaalde plek of plaats zijn van invloed op ons gedrag. Daarnaast hebben deze gevoelens grote raakvlakken met onze normen en waarden en vormen daardoor een groot onderdeel van onze identiteit (Hernandez et al., 2007).

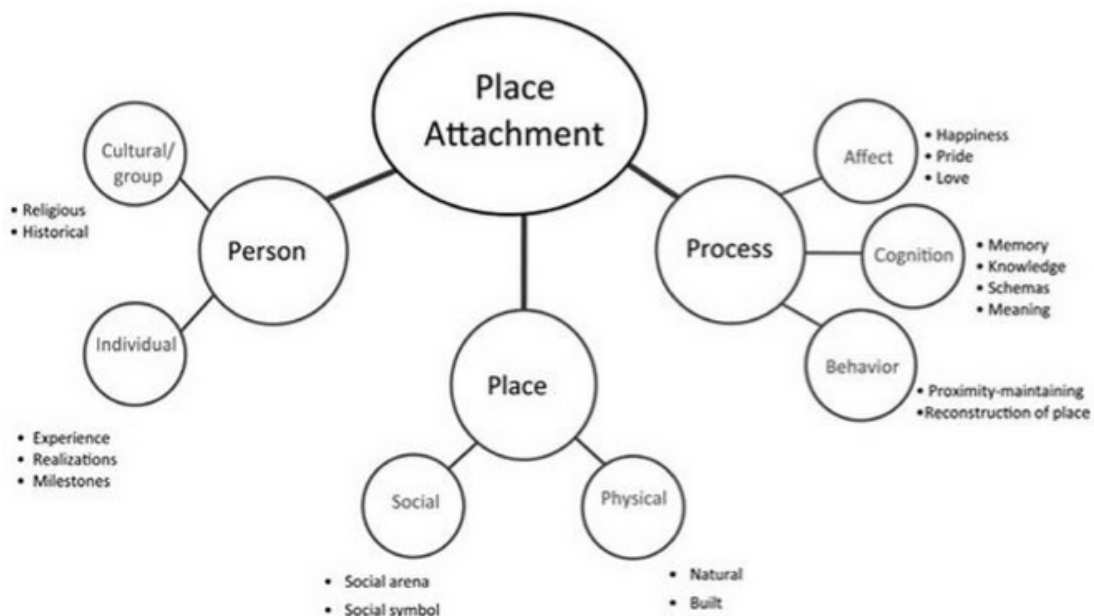
2.2.2 Factoren

Plaatsgebondenheid kan worden gezien als onderdeel van de identiteit van een mens. Tijdens dit proces gaan mensen door interactie met locaties zichzelf omschrijven, waar horen bij een specifieke plaats een onderdeel van wordt (Hernandez et al., 2007). Volgens Proshansky et al. (1983) gaat het vinden van je eigen identiteit verder dan alleen jezelf. Objecten, anderen, ruimten en plaatsen maken hier ook een belangrijk deel van uit.

Het is een menselijke emotie die individueel en collectief wordt ervaren in de vele verschillende culturen op aarde, tussen landen en binnen landen (Lewicka, 2011). Emotioneel gehecht zijn aan een plaats helpt de mens om een sterke identiteit te ontwikkelen en deze te behouden.

Volgens Lewicka (2011) geven mensen die tevreden zijn met hun leven, die de kwaliteit van het leven hoog aanschrijven, ook vaker blijk van het ervaren van plaatsgebondenheid. Zoals eerder beschreven blijkt ook hier dat de leefomgeving een centrale rol speelt in het leven en identiteit van het individu. Plaatsgebondenheid kan het resultaat zijn van vele factoren zoals sociale en culturele activiteiten en de geografische kenmerken van een plaats.

Scannell en Grifford hebben een model opgesteld over plaatsgebondenheid, het tripartite model, waarin verschillende factoren van het ervaren van plaatsgebondenheid in worden weergegeven (Lewicka, 2011).

Figuur 3: Het tripartite model van plaats gebondenheid (Scannell en Gifford, 2010).

2.2.3 Effecten plaatsgebondenheid

Bij het begrip plaatsgebondenheid denkt men automatisch aan de plek “thuis”. De plek waar het individu is opgegroeid en waar hij of zij een sterke emotionele band met de plek heeft. Deze sterke emotionele band vloeit voort uit de vaak positieve eigenschappen van deze plaats. Hierbij moet men denken aan het gevoel van geborgenheid en veiligheid, het hebben van een groot en vertrouwd netwerk van sociale contacten en het gevoel hebben om erbij te horen omdat men uit die plaats komt, en zich met deze omgeving kan identificeren (Seamon & Sowers, 2008).

Een voorbeeld van een negatief effect van plaatsgebondenheid komt uit de casestudie van Fried uit 1963 (Rollero & De Piccoli, 2010). Hij concludeerde dat inwoners die door stedelijke vernieuwing in Boston gedwongen werden om te verhuizen, psychologische en fysieke negatieve symptomen vertoonden doordat zij uit hun vertrouwde omgeving werden gehaald. Het bleek dat de mensen die het sterkst verbonden waren met de oude buurt de ergste symptomen vertoonden. De hoofdoorzaak hiervan was het missen van hun oude sociale netwerk, zelf als men op andere vlakken comfortabeler kwam te wonen. De conclusie die hieruit kan worden gehaald is dat het sociale netwerk van mensen een zeer belangrijke rol speelt bij de plaatsgebondenheid.

2.2.4 Kosmopoliet en Lokalist

Er is ook kritiek op het idee dat “thuis” een hele belangrijke rol speelt bij het welbevinden van het individu. Volgens Seamon & Sowers (2008) zouden we dan te bekrompen denken. Niet bij alle mensen speelt thuis en het gevoel van plaatsgebondenheid de belangrijkste rol in het welbevinden. Zij spreken van twee soorten mensen, de mens die plaatsgebondenheid, vastigheid en veiligheid als zeer belangrijk omschrijft, en de mens die zoekt naar nieuwe horizonten, mobiliteit en diversiteit. Gustafson (2002) verdeelt de mens grofweg in twee categorieën, de “kosmopoliet” en de “lokalist”. De kosmopoliet is mobiel, zoekt diversiteit en wil veel nieuwe ervaringen op doen. Lokalisten voelen zich juist het meest op hun gemak in hun eigen plaats, zoeken geborgenheid en het vertrouwde van thuis.

Niet bij iedereen speelt plaatsgebondenheid dus een rol. Volgens Gustafson (2002) zou het zelfs heel aannemelijk zijn dat mobiliteit en plaatsgebondenheid eigenschappen zijn die niet verenigbaar zijn binnen de mens. De een vindt plaatsgebondenheid belangrijk, terwijl de ander mobiliteit belangrijk vindt.

Vertaald naar de scholieren die worden onderzocht blijkt dat onder deze groep een deel van de scholieren kosmopoliet zal zijn en een deel lokalist. Het is dus niet vanzelfsprekend dat plaatsgebondenheid bij elke scholier een rol zal spelen met betrekking tot de studiekeuze.

2.3 Mobiliteit

Plaatsgebondenheid duidt op sterke gevoelens met jouw “thuis” en het gevoel daar te willen blijven wonen of leven. In tegenstelling tot plaatsgebonden zijn er ook mensen die juist willen reizen en de wereld verkennen. Zoals beschreven in paragraaf 2.2.4 heten deze mensen kosmopolieten.

Volgens Latten et al. (2017) blijkt dat hoogopgeleiden, en dan vooral Universitair hoogopgeleiden, in 2017 de meest mobiele Nederlanders zijn. Er ontstaat een steeds groter contrast tussen de Randstad en de perifere regio's in Nederland betreffende het aandeel hoogopgeleiden in de regio. In Amsterdam is inmiddels één op de vier dertigers een academicus terwijl dit in de kop van Noord-Holland slechts één op de veertien is.

Het is bewezen dat hoogopgeleiden meer bereid zijn om te verhuizen en dit ook vaker doen over grotere afstand. Tussen de leeftijd van 18 en 22 jaar vestigt een groot deel van de aankomende academici zich in de studentensteden, en op het moment dat zij het werkveld betreden zijn

hoogopgeleiden bovengemiddeld geneigd om naar de grote steden in de Randstad te verhuizen. Dit kan betekenen dat hoe hoger de persoon is opgeleid hoe mobieler deze persoon is, en deze dus minder plaatsgebonden kan zijn dan een lager opgeleid persoon.

2.4 Conclusie theoretisch kader

Er kan uit het theoretisch kader worden geconcludeerd dat er veel factoren een rol spelen bij de het onderzoeken van plaatsgebondenheid met betrekking tot de studiekeuze.

Uit de theorie blijkt dat het geslacht van de scholier een grote rol kan spelen bij het verklaren van de studiekeuze. Mannen zijn rationeler ingesteld, zij gaan vaker voor technische studies en vinden ook vaker naamsbekendheid van de instelling belangrijk. Zij lijken zich minder te laten leiden door emoties die een rol kunnen spelen bij de studiekeuze. Vrouwen laten zich juist meer leiden door het gevoel, gaan minder voor technische studies en zijn vatbaarder voor emoties tijdens het keuzeprocess.

Daarnaast valt te concluderen dat ook het profiel van de scholier van belang is bij het maken van een studiekeuze. Technische studies zijn niet in elke studiestad te volgen, hiervoor moet de scholier vaak naar een specifieke stad. Het kan daardoor voorkomen dat scholieren met een technisch profiel, die graag in de regio willen blijven studeren, dit niet kunnen omdat dat de studie daar niet wordt aangeboden.

Ook blijkt dat hoger opgeleiden mobieler zijn dan studenten die minder hoogopgeleid zijn. We kunnen dus verwachten dat vwo-scholieren mobieler zijn dan havisten.

De achtergrondkenmerken van de scholier die hierboven zijn beschreven gaan in dit onderzoek een rol spelen. Het geslacht, niveau en profiel van de scholier kunnen van invloed zijn op de uiteindelijke keuze die hij of zij maakt voor een studie.

Uit de Theory of Plannend Behaviour valt ook te concluderen dat naast de studie zelf en de achtergrondkenmerken van de scholier, factoren meespelen zoals reistijd, baankans en de aantrekkelijkheid van de studentenstad. In het conceptueel model zijn deze factoren samengevoegd en wordt er onderzocht of deze factoren van invloed zijn en wanneer deze factoren dan van invloed zijn.

Het is echter aannemelijk dat naast deze rationele factoren ook emoties een rol spelen binnen het studiekeuzeprocess. Daarom wordt binnen dit onderzoek ook gekeken naar de rol van plaatsgebondenheid.

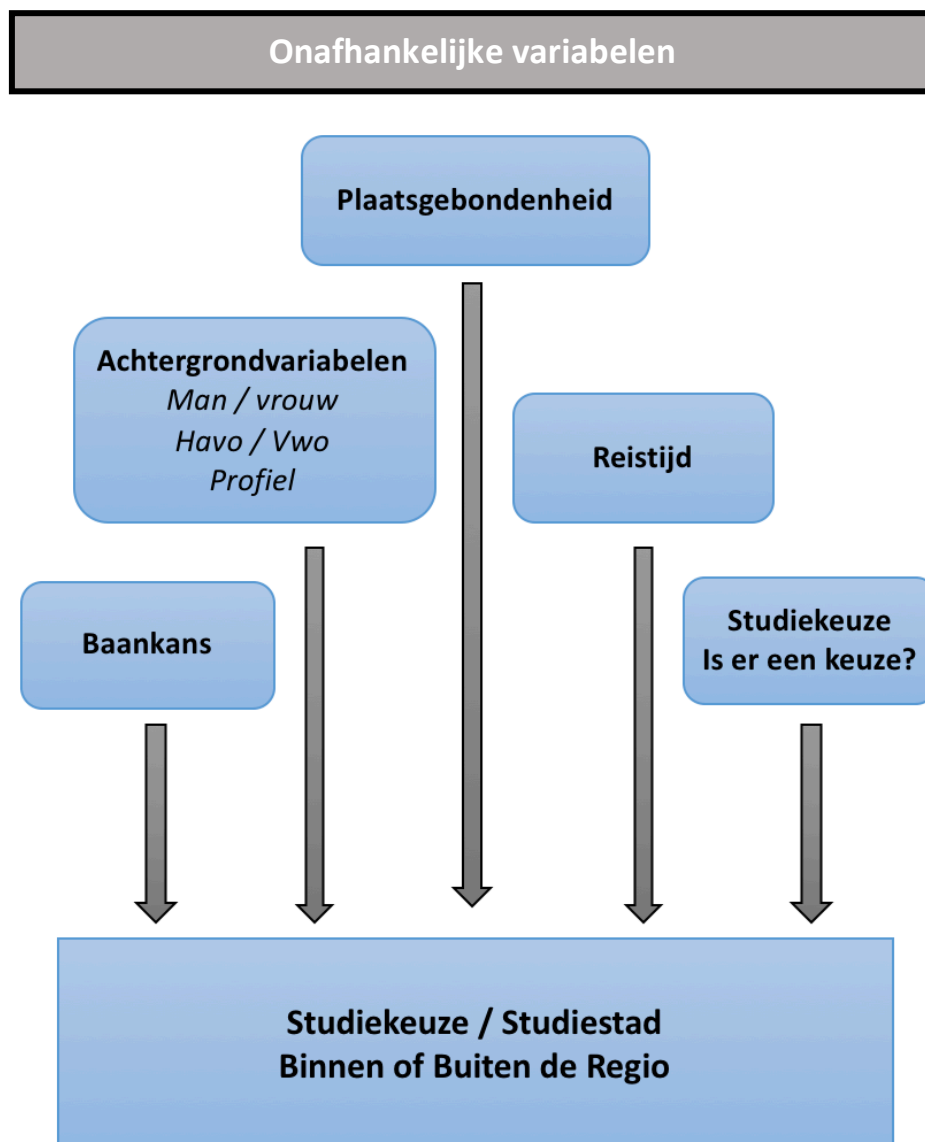
Er kan onderscheid worden gemaakt in twee soorten mensen, de lokalist en de kosmopoliet. De lokalist hecht veel waarde aan het bekende en vastigheid, dus is te verwachten dat plaatsgebondenheid sterker aanwezig is bij de lokalist dan de kosmopoliet. De kosmopoliet hecht juist waarde aan het ontdekken van nieuwe plekken en zijn horizon verbreden. Na aanleiding van deze theorie valt te verwachten dat plaatsgebondenheid niet voor elke scholier een even grote rol speelt binnen het studiekeuzeprocess.

2.5 Conceptueel Model

In het conceptueel model (*figuur 4*) zijn een aantal factoren afkomstig uit het theoretisch kader weergegeven die van invloed kunnen zijn op de studiekeuze van de student. Als afhankelijke variabele in het conceptueel model staat onderaan de studiekeuze of keuze voor studiestad. Met deze variabele wordt bedoeld of de studie naar keuze van de scholier zich binnen de huidige regio waar hij of zij woont bevindt of juist buiten deze regio.

De overige factoren weergegeven in het conceptueel model zijn de onafhankelijke variabelen. Deze variabelen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van de afhankelijke variabele. Scholieren die aangeven dat zij een baankans erg belangrijk vinden zouden bijvoorbeeld als kenmerk kunnen hebben dat zij daarom buiten de regio gaat studeren.

Voor deze onafhankelijke variabelen is gekozen omdat uit het theoretisch kader naar voren is gekomen dat deze variabelen van invloed kunnen zijn op de studiekeuze van de scholier.

Figuur 4: Conceptueel model

3. Methodologie

3.1 Methode van onderzoek

De hoofdvraag van dit onderzoek is onderzocht door ondervraging van eindexamenscholieren van OSG Sevenwolden in Heerenveen. Aan de scholieren is een enquête voorgelegd over wat hun drijft bij het maken van een studiekeuze en studiestad, met de focus op hoeveel rekening zij houden met de omgeving waarin zij zijn opgegroeid. Volgens McLafferty (2010) is het uitvoeren van een enquête een geschikte methode om data te verzamelen als men op zoek is naar gedragsuitingen, karakteristieken en meningen van grote groepen mensen. Daarnaast is enquêteren een onderzoeksmethode waar, in korte tijd en in een groot gebied, veel data mee kan worden verzameld.

Om de onderzoeksvraag en hypotheses te kunnen beantwoorden is een enquête opgesteld die online kon worden ingevuld. Met behulp van het theoretisch kader zijn om te beginnen variabelen geselecteerd als operationalisering van het conceptuele model, waaronder: achtergrondkenmerken van de scholier, het huidige schoolprofiel, studiekekenmerken van de gekozen studie, baankansen, studiestadkenmerken en vragen over de wel of niet aanwezige plaatsgebondenheid. Het afnemen van de enquête nam ongeveer 10 minuten in beslag. Voor het grootste deel van de vragen is een Likert schaal gebruikt, waar men de keuzemogelijkheid heeft uit 5 punten. De eerste en de laatste keuzemogelijkheid zijn de extreem positieve en extreem negatieve variant. De middelste keuzemogelijkheid staat voor neutraal voor als de respondent geen sterke mening heeft over deze vraag (McLafferty, 2010). De volledige vragenlijst is opgenomen in bijlage 8.1.

3.2 Dataverzameling en respons

De school waarop de enquête is afgenomen is niet willekeurig gekozen. Er zijn contacten binnen de school waardoor het goed mogelijk was om een enquête af te nemen. Omdat in Heerenveen geen hoger onderwijs is gevestigd heeft de locatie van Heerenveen ook een grote rol gespeeld bij de keuze voor deze school.

Heerenveen als casestudy naar plaatsgebondenheid van de scholier heeft een aantal aspecten waardoor dit onderzoek hier goed is uit te voeren. De gemeente Heerenveen heeft ongeveer 50.000 inwoners, maar er is geen Hogeschool of Universiteit gevestigd binnen een straal van 30 kilometer. De scholieren die na hun Havo of Vwo-diploma willen doorstuderen op het Hbo of Wo zijn dus verplicht om in een andere stad te gaan studeren. Hierdoor moeten scholieren afwegingen gaan maken over keuze van de studie, studiestad en of ze thuis blijven wonen of op kamers gaan.

Voorafgaand aan de enquête is toestemming gevraagd aan de teamleiders van bovenbouw Havo en Vwo om de online enquête af te mogen nemen in de examenklassen. Zij hebben vervolgens gevraagd aan de mentoren van de klassen of zij mee willen werken aan het afnemen van de enquête. Ongeveer de helft ervan heeft aangegeven mee te willen werken. Het plan was om de enquête online af te nemen in het mentoruur, zodat alle leerlingen werden bereikt en het aantal respondenten zo hoog mogelijk zou zijn.

De respondenten van het onderzoek zijn niet willekeurig geselecteerd, het moesten eindexamenkandidaten zijn die hoogstwaarschijnlijk volgend jaar gaan studeren. Vandaar dat er alleen in de examenklassen enquêtes zijn afgenomen, en niet in de gehele bovenbouw.

De mentoren zijn na de eerste mail met daarin de internetlink van de enquête en het verzoek tot afname na anderhalve week nog een keer herinnerd met het verzoek tot medewerking. Als laatst

is een week na deze herinneringsmail weer contact opgenomen met de teamleiders om tijdens de teamvergadering de mentoren nog een keer te herinneren aan de enquête.

In totaal hebben 81 leerlingen de enquête ingevuld, aangezien de totale populatie van de eindexamen scholier op OSG Sevenwolden 338 leerlingen is, wordt het belangrijk om te kijken naar de representativiteit van de populatie. Aangezien 4 leerlingen de enquête wel zijn begonnen, maar niet hebben afgemaakt omdat zij volgend jaar niet van plan zijn om te gaan studeren, is het aantal respondenten van de enquête gedaald tot 77 leerlingen.

	Enquête Respons	% Verdeling totale populatie
	Kolom 1	Kolom 2
N =	77	338
Procentueel van totaal	77/338 = 22,8%	
Man	35,1%	44,7%
Vrouw	64,9%	55,3%
Totale populatie Enquête	100%	100%
Havo	42,9%	64,8%
Vwo	57,1%	35,2%
Profielen		
Cultuur en Maatschappij + Economie en Maatschappij	54,5%	66,3%
Natuur en Gezondheid	24,7%	17,5%
Natuur en Techniek	20,8%	16,3%

Tabel 1: Gegevens aantallen populatie

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat 22,8% van de eindexamenscholieren de enquête heeft ingevuld. Belangrijker is om te kijken naar de vertegenwoordigde groepen die aanwezig zijn en die worden gebruikt bij het onderzoek.

Het valt op dat de respons onder mannen lager ligt dan onder vrouwen. Hier dient rekening mee te worden gehouden in het onderzoek. Er doen meer vrouwen dan mannen eindexamen op OSG Sevenwolden. Procentueel hebben er ook meer vrouwen gereageerd op de enquête dan mannen. De populatie van het geslacht is niet goed vertegenwoordigd in de enquête. Zoals is te zien in kolom 1 en kolom 2 van de tabel hebben er in verhouding naar de populatie te weinig mannen de vragenlijst ingevuld en zijn de vrouwen oververtegenwoordigd.

Het aantal Havisten dat de enquête heeft ingevuld is ondervertegenwoordigd. De Vwo-ers zijn beter vertegenwoordigd, 40 % van de populatie heeft de enquête ingevuld. Ten opzichte van de populatie zijn de havisten ondervertegenwoordigd. 64,8% van de eindexamenkandidaten van OSG Sevenwolden doet namelijk eindexamen op havo niveau, terwijl maar 42,6% van de responsgroep Havist is. Bij Vwo ligt dit precies andersom, slechts 35,2% van de eindexamenkandidaten is Vwo'er, in de responsgroep is 57,1% vwo-scholier.

Respondenten met het profiel Cultuur en Maatschappij zijn sterk ondervertegenwoordigd, doordat slechts één scholier de enquête heeft ingevuld. Dit profiel is in dit onderzoek dan ook samengevoegd met het profiel Economie en Maatschappij. De verhouding tussen de andere profielen en de ingevulde enquêtes verhoudt zich goed, dit kan worden meegenomen in het onderzoek.

Concluderend uit de informatie van de tabel kan worden gezegd dat de responsgroep van de enquête niet representatief is voor de gehele populatie eindexamenscholieren van OSG Sevenwolden. Hier zal bij het verzamelen en analyseren van de resultaten rekening mee moeten worden gehouden.

3.3 Data-Analyse

De data is geanalyseerd met behulp van Microsoft Excel en SPSS. Er is in de vragenlijst veelvuldig gebruik gemaakt van een Likertschaal en dus betreffen dit ordinale gegevens. Naast ordinale data bestaat veel van de data ook uit nominale data. Doordat alle data nominaal of ordinaal van aard is zijn er een beperkt aantal toetsen te gebruiken.

Om twee nominale variabelen met elkaar te toetsen wordt er gebruik gemaakt van de Chi kwadraat en de Asymmetrische Lambda. Voor de data waarbij nominaal met ordinaal wordt getoetst wordt er gebruik gemaakt van de Mann Whitney toets. Er wordt daarnaast ook gebruik gemaakt van beschrijvende statistiek, om goed inzicht te krijgen in de beoordeling door de respondenten van de verschillende aspecten in de enquête.

Om de invloed van alle onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele te toetsen wordt gebruikt gemaakt van een Logistische Regressie Analyse. Deze analyse wordt gebruikt omdat de afhankelijke variabele een dichotome variabele is, namelijk met de keuze buiten de regio of binnen de regio studeren.

Onder 'binnen de regio' wordt verstaan de regio Noord-Nederland waarin Zwolle de zuidelijkste stad is waar men een studie kan gaan volgen. Dit betekent dat de studiesteden, Groningen, Leeuwarden en Zwolle als binnen de regio worden gecategoriseerd, de overige steden zijn buiten de regio.

Het totaal aantal respondenten gebruikt in het onderzoek is uiteindelijk 72. Dit is het aantal respondenten dat de gehele vragenlijst heeft ingevuld. Het totaal van deelnemers aan de enquête is 77, er zijn in totaal 5 respondenten afgevallen omdat zij niet de volledige vragenlijst hebben ingevuld. De hoofdreden hiervoor is dat zij niet van plan zijn om volgend jaar te gaan studeren. Van de respondenten die de enquête hebben ingevuld is 34,7% man en 65,3% vrouw. Er zijn 3 respondenten die niet hun niveau hebben aangegeven waarop zij eindexamen doen, van de respondenten die dit wel hebben aangegeven is 43,1% man en 52,8% vrouw.

3.4 Reflectie

Het aantal scholieren dat de enquête heeft ingevuld is minder dan op voorhand werd verwacht. Dit komt deels doordat de mentoren achteraf minder medewerking verleenden dan op voorhand werd aangegeven, er net een andere enquête was afgenomen, maar vooral door de periode waarin de enquête is afgenomen.

De enquête is half maart uitgezet, en na twee weken hadden 39 scholieren de enquête ingevuld. Dat was redelijk teleurstellend, waarop er een herinneringsmail is gestuurd. Door deze mail steeg het aantal respondenten met 25. Om op een andere manier aandacht te vragen van de mentoren voor de enquête zijn de teamleiders een week na de laatste herinneringsmail gevraagd om in de wekelijkse teamvergadering nogmaals de aandacht te vragen voor het onderzoek. Na dit verzoek nam het aantal respondenten toe tot 81.

Van tevoren was ingeschat dat van de ongeveer 300 leerlingen, zeker 150 de enquête zouden invullen. Door omstandigheden is het aantal respondenten tegengevallen. In de weken waarin de enquête is afgenomen, was net een andere enquête afgenomen. Daarnaast hadden de leerlingen op dat moment twee weken lang een toets week, waardoor zij geen mentor les hadden. Daarnaast gaan de eindexamenleerlingen voor het laatst naar school voor de meivakantie, voordat zij de examens ingaan. De mentorlessen en andere lessen stonden veel in het teken van de examens en andere zaken die daaromheen moesten worden geregeld. Daardoor is het invullen van de enquête bij veel leerlingen niet verplicht, of is hij via de mail verspreid waardoor het aantal ingevulde vragenlijsten tegen is gevallen.

Ook bleek dat de medewerking van de mentoren afkomstig van de vwo klassen beter was dan die van de havo klassen. Daardoor is er een scheefheid in respons ontstaan tussen voornamelijk de havo en vwo-leerlingen. Doordat de enquête klassikaal is afgenomen, is de respons van de leerlingen selectief te noemen, want de leerlingen waren afhankelijk van de medewerking van hun mentor voor het kunnen invullen van de vragenlijst.

3.5 Ethische vraagstukken

Het onderzoek naar de beoordeling van het gevoel over plaatsgebondenheid richting de huidige woonplaats van de scholier is geen confronterend onderzoek. Het ligt over het algemeen niet erg gevoelig bij de scholier om hierover te praten en er een vragenlijst over in te vullen. Het is ook de vraag of zij zo bewust zijn van hun plaatsgebondenheid die ze wel of niet voelen bij een plek. Het zou ook kunnen dat de vragenlijst de scholier juist bewuster maakt van hun gevoelens bij een bepaalde plek.

De enquête, in te vullen op internet, is anoniem. Dit is ook aangegeven bovenaan de vragenlijst. Wel zou er met de gegevens uit de enquête, zoals geslacht, profielkeuze, niveau en postcodes een deel van de identiteit kunnen worden achterhaald. Er is aangegeven bij het starten van de enquête dat de gegevens alleen voor dit onderzoek worden gebruikt, en dat er zeer vertrouwelijk met de gegevens wordt omgegaan.

Er is tevens vermeldt op de enquête dat het onderzoek wordt afgenomen door een student van de Rijksuniversiteit Groningen en dat de desbetreffende onderzoeker, ook leraar is op de Middelbare school van de scholier. Verder wordt er niet veel uitgeweid over het onderwerp van het onderzoek, wel wordt er uitgelegd wat het begrip plaatsgebondenheid inhoudt.

Aan het einde van de enquête wordt er bedankt voor het invullen van de enquête en dat hun medewerking zeer op prijs wordt gesteld.

4. Resultaten

4.1 Gebruikte factoren

Vanuit de theorie over factoren bij het maken van een studiekeuze zijn aan de scholieren een aantal vragen gesteld waarin zij deze factoren moesten beoordelen. In het conceptueel model is terug te vinden dat er gefocust is op vijf factoren, de baankans, reistijd, achtergrond variabelen zoals geslacht, profiel en opleidingsniveau, of de studenten een keuze hebben in welke stad zij de studie gaan volgen en de factor plaatsgebondenheid. Omdat deze factoren in SPSS, variabelen worden genoemd zal in de resultaten worden gesproken over variabelen in plaats van factoren.

Via tabellen opgesteld vanuit SPSS is er gekeken of er opvallende verbanden of juist verschillen tussen de vijf variabelen, studiestad en achtergrondkenmerken zijn te ontdekken. De scholier is gevraagd aan te geven in welke stad hij of zij een studie zal gaan volgen zoals de scholier heeft aangegeven in Studielink. Vervolgens is in het onderzoek een onderscheidt gemaakt tussen steden in de regio en steden buiten de regio. De steden, Groningen, Leeuwarden en Zwolle hebben het label “binnen de regio” gekregen, en de andere steden het label “buiten de regio”. Met behulp van deze nieuwe afhankelijke variabele is gekeken naar verbanden of verschillen tussen de vijf onafhankelijke studiekeuze variabelen en de afhankelijke variabele “studiestad”.

In het onderzoek is gefocust op verbanden en verschillen tussen de onafhankelijke variabelen zoals baankans, reistijd, plaatsgebondenheid en de afhankelijke variabele studieregio. Deze variabelen zijn in een kruistabel tegen elkaar afgezet om eventuele verbanden te ontdekken. De afhankelijke variabele studieregio en vier onafhankelijke variabelen zijn ook afgezet tegen de achtergrondvariabelen als geslacht, profiel en niveau. Dit is gedaan omdat er niet vanuit kan worden gegaan dat de responsgroep representatief is voor de gehele eindexamenpopulatie op OSG Sevenwolden. Er is bij elke variabele onderzocht of er een verband of verschil te ontdekken is tussen de beoordeling van de scholier en de achtergrondvariabelen van de scholier. Zo is er bijvoorbeeld gekeken of jongens reistijd belangrijker vinden dan meisjes, en of baankans verschillend wordt gewaardeerd door scholieren met een verschillende profielkeuze.

Daarnaast blijkt uit het theoretisch kader dat de achtergrondvariabelen van de scholier een grote rol kunnen spelen bij het maken van een studiekeuze of, in dit onderzoek, naar de studiestad. Daarom wordt de invloed van de achtergrondvariabelen, geslacht, niveau en profiel, ook getoetst op de overige vier factoren.

In de komende paragraaf worden de resultaten van de enquête besproken en weergegeven. Als eerste wordt de afhankelijke variabele studieregio afgezet tegen alle vijf onafhankelijke variabelen. Daarna worden de achtergrondvariabelen afgezet tegen de overige vier onafhankelijke variabelen. Van de onafhankelijke variabelen wordt de plaatsgebondenheid altijd als laatst beschreven, aangezien dit de onafhankelijke variabele is waar het in dit onderzoek om draait.

4.2 Beschrijvende statistiek

4.2.1 Afhankelijke variabele: Studiestad

De eerste data die zijn geanalyseerd zijn de onafhankelijke variabelen in verhouding tot de studieregio. Elke tabel bevat de absolute aantallen en de aantallen in procenten. Doordat niet elke populatie even groot is zeggen de relatieve cijfers meer dan de absolute aantallen. Voor de volledige kruistabel wordt verwezen naar bijlage 8.2.

Stad en achtergrondvariabelen

In tabel 2 zijn de achtergrondvariabelen, geslacht, niveau en profiel bekeken ten opzichte van de stad waar de scholier gaat studeren. De variabele stad is onderverdeeld in: binnen de regio studeren en buiten de regio studeren. Binnen de regio studeren valt onder de regio Noord-Nederland, met als zuidelijkste hoger onderwijsinstelling Zwolle. Naast Zwolle vallen ook Groningen en Leeuwarden onder steden met een hoger onderwijsinstelling.

Stad	Man	Vrouw	Havo	Vwo	C&M + E&M	N&G	N&T
N =	24	45	32	40	36	17	16
Binnen de regio	83,3%	75,6%	93,7%	65%	83,3%	76,5%	68,8%
Buiten de regio	16,7%	24,4%	6,3%	35%	16,7%	23,5%	31,3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 2: Achtergrondvariabelen en stad

Geslacht

Bij de variabele geslacht is er gekeken naar het verschil tussen man en vrouw. Vrouwen kiezen in verhouding vaker voor een studie(stad) buiten de regio. Het blijkt dat er een procentueel verschil zit tussen het geslacht en waar de scholier gaat studeren. Vanuit de tabel valt op te maken dat bij de mannelijke scholier 83,3% volgend jaar in de regio blijft studeren en slechts 16,7% erbuiten. 24,4% van de vrouwelijke populatie gaat buiten de regio studeren. 75,6% blijft in het Noord-Nederland studeren.

Niveau

Vanuit de tabel blijkt dat er een verschil is op te merken tussen het aantal scholieren dat buiten de regio gaat studeren en op Havo of Vwo eindexamen doet. Het aantal vwo-ers dat buiten de regio gaat studeren is relatief gezien hoger dan het aantal havisten dat buiten de regio gaat studeren. 35% van de Vwo-ers heeft aangegeven niet in Noord-Nederland te gaan studeren, terwijl slechts 6,3% van de havo-eindexamenkandidaten dit heeft aangegeven.

Profiel

Als laatste achtergrondvariabele is gekeken naar het profiel waarin de eindexamenkandidaat examen gaat doen. Er zijn vier hoofdprofielen op havo en vwo niveau, namelijk: Cultuur en Maatschappij, Economie en Maatschappij, Natuur en Gezondheid en Natuur en Techniek. Belangrijk in dit onderzoek is dat naar opbouw, het profiel C&M wordt gezien als meest "sociale" profiel, en het profiel N&T wordt gezien als meest "technische" profiel.

Het is opvallend dat er een relatief gematigde opbouw zit per profiel en het aantal scholieren dat ervoor kiest om buiten de Regio te gaan studeren. Bij het profiel C&M en E&M is het aantal scholieren dat buiten de regio gaat studeren 16,9%. Binnen het profiel N&G geeft 23,5% aan buiten de regio te gaan studeren, en bij het profiel N&T is dit 31,3%

Stad, Reistijd en Baankans

Bij deze twee variabelen wordt gekeken of de waardering van de reistijd en de baankans een relatie heeft met de keuze voor studieregio.

Stuadiestad en Reistijd

Bij de variabele reistijd is aan de scholieren gevraagd hoe belangrijk zij het vinden om een korte reistijd te hebben. Onder een korte reistijd wordt verstaan minder dan 45 minuten. Opvallend is dat de scholieren die binnen de regio gaan studeren, een groot aantal hiervan heeft aangegeven dat zij neutraal zijn over de reistijd, en hierover dus geen sterke mening hebben. Relatief gezien is het aantal scholieren dat reistijd als belangrijk bestempeld groter dan het aantal scholieren dat reistijd niet belangrijk vindt binnen de regio.

Van de scholieren die buiten de regio gaan studeren vindt relatief gezien het grootste aantal de reistijd belangrijk of zelfs zeer belangrijk. Het valt op dat de scholieren die buiten de regio gaan studeren, de reistijd belangrijker vinden dan de scholieren die binnen de regio gaan studeren.

Stuadiestad	Reistijd	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Neutraal	Belangrijk	Heel Belangrijk	Totaal
Binnen de regio		1 1,9%	6 11,3%	26 49,1%	14 26,4%	6 11,3%	53
Buiten de regio		2 13,3%	1 6,7%	2 13,3%	8 53,3%	2 13,3%	15
Totaal		3	7	28	22	8	68

Tabel 3: Reistijd en stuadiestad

Stuadiestad en Baankans

De variabele baankans geeft aan of de kans op het krijgen van een baan een rol speelt bij de studiekeuze en stuadiestad. Kijkend naar tabel 4 valt op dat er weinig scholieren zijn die de kans op een baan helemaal niet, of niet belangrijk vinden.

Het grootste gedeelte van de studenten vindt de baankans belangrijk. Wat opvalt aan de resultaten is dat niemand van de scholieren die buiten de regio gaat studeren de baankans heel belangrijk vindt, terwijl 18,9% van de scholieren binnen de regio dit wel als heel belangrijk weet te bestempelen. Als uitkomst van deze tabel blijkt dat baankans geen reden is om buiten de regio te gaan studeren.

Stuadiestad	Baankans	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Neutraal	Belangrijk	Heel Belangrijk	Totaal
Binnen de regio		1 1,9%	3 5,7%	10 18,9%	29 54,7%	10 18,9%	53
Buiten de regio		1 6,7%	1 6,7%	6 40%	7 46,7%	0 0%	15
Totaal		2	4	16	36	10	68

Tabel 4: Baankans en stuadiestad

Stad en aanwezigheid van keuzefactor

Naast vragen waarop scholieren konden beoordelen hoe belangrijk zij een factor vonden, zijn er ook twee vragen gesteld in de enquête waarop de scholier een keuze moest maken tussen twee stellingen. De stellingen waar tabel 5 over gaat hebben te maken met de aanwezige keuzefactor die de scholier wel of niet heeft bij het maken van een keuze naar een studiestad. Er zijn studies die alleen worden aangeboden bij bepaalde hogere onderwijsinstellingen in Nederland waardoor de scholier, als hij die studie wil volgen, geen keuze heeft waar hij dat gaat doen.

Stad	Stad leidend	Studie leidend	Geen van beide	Totaal
Binnen de regio	24 45,3%	20 37,7%	9 17%	53
Buiten de regio	4 26,7%	9 60%	2 13,3%	15
Totaal	28	29	11	68

Tabel 5: Aan of afwezige keuzefactor en studiestad

Wat opvalt bij de scholieren die binnen de regio gaan studeren is dat een kleine meerderheid de stad belangrijker vindt bij het maken van een keuze dan de studie. Van scholieren die buiten de regio gaan studeren geeft 60% aan dat de studie leidend is bij het maken van hun keuze waar zij gaan studeren.

Stad en Plaatsgebondenheid

Uit de theorie is naar voren gekomen dat bij het onderzoeken van de studiekeuze van de scholier, de plaatsgebondenheid die aanwezig kan zijn, niet wordt meegenomen bij het onderzoek. De Theory of Planned Behaviour gaat van veel factoren uit die bijdragen bij het maken van een studiekeuze, maar plaatsgebondenheid maakt daar geen expliciet genoemd onderdeel vanuit.

Vanuit de theorie over plaatsgebondenheid mag ervan uit worden gegaan dat niet alleen het rationele, maar ook het sociale aspect deel uit kan maken van het studiekeuzeproces. In dit onderzoek wordt geprobeerd een verband te vinden tussen plaatsgebondenheid en studiekeuze. Door dit verband te onderzoeken kan er bewezen worden dat binding met de regio deel uit maakt van het studiekeuze proces.

Plaatsgebondenheid

De plaatsgebondenheid is onderzocht door twee vragen te stellen in de enquête waarop de scholieren moesten aangeven hoe belangrijk hun huidige woonplaats voor ze is, en hoe graag zij de band ermee willen behouden. Als scholieren graag de band willen behouden met hun huidige woonplaats kan dat worden gezien als plaatsgebondenheid.

Wat opvalt in tabel 6 is dat er een duidelijk verschil zit tussen de scholieren die binnen of buiten de regio gaan studeren. Van de scholieren die binnen de regio gaan studeren geeft 28,8% aan dat plaatsgebondenheid belangrijk is tegenover 0% van de scholieren die buiten de regio gaan studeren.

Dit verschil is ook terug te vinden in de statistische toets in tabel 7. Uit de Mann Whitney Toets waarin de nominale variabele studiestad is afgezet tegen de ordinale variabele van de plaatsgebondenheid blijkt dat hier een significant verband te vinden is. Scholieren die buiten de regio gaan studeren voelen weinig tot geen plaatsgebondenheid of andersom.

Plaatsgebondenheid	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Neutraal	Belangrijk	Heel Belangrijk	Totaal
Binnen de regio	14 26,9%	10 19,2%	13 25%	14 26,9%	1 1,9%	52
Buiten de regio	10 66,7%	4 26,7%	1 6,7%	0 0%	0 0%	15
Totaal	24	14	14	14	1	67

Tabel 6: Plaatsgebondenheid en studiestad

Test Statistics: Studiestad x Plaatsgebondenheid	
	Plaatsgebondenheid
Mann-Whitney U	176,500
Wilcoxon W	296,500
Z	-3,336
Asymp. Sig. (2-tailed)	,001
a. Grouping Variable: Binnen/buiten regio	

Tabel 7: Mann Whitney Toets

Stelling Plaatsgebondenheid

In de eerste vraag over plaatsgebondenheid in de enquête is via een Likert schaal gevraagd de binding naar eigen regio te waarderen. De tweede vraag over plaatsgebondenheid is gesteld aan de hand van stellingen. De scholier had de keuze uit twee stellingen, en heeft aangegeven welke stelling het meest bij hem of haar paste. De keuze geen van beide was ook verwerkt in de vraag. De ene stelling beschrijft duidelijke plaatsgebondenheid, terwijl de andere stelling precies het tegenovergestelde beschrijft.

De stellingen waar de scholier tussen moest kiezen:

Stelling 1: Ik vind het belangrijk om mijn banden met de plaats waar ik ben opgegroeid te behouden als ik ga studeren (zoals vriendschappen, sporten bij je sportclub), daarom blijf ik in de buurt studeren zodat ik daar nog vaak kan zijn.

Stelling 2: Ik vind het niet belangrijk om mijn banden met de plaats waar ik ben opgegroeid te behouden, daarom maakt het voor mij niet uit waar ik ga studeren, ik wil graag een "nieuw" leven opbouwen als student.

De resultaten uit deze tabel 8 zijn voor een deel een aanvulling op tabel 6, de vraag over plaatsgebondenheid. Tabel 8 ondersteunt de resultaten die gaan over de scholieren die buiten de regio gaan studeren. Het blijkt dat geen enkele scholier die buiten de regio gaat studeren heeft aangegeven zich te associëren met de stelling over plaatsgebondenheid. Juist de stelling die geen plaatsgebondenheid suggereert krijgt 66,7% van alle stemmen. 33,3% geeft aan geen mening te hebben over deze stelling.

Bij de scholieren die binnen de regio gaan studeren blijkt dat 39,6% heeft aan te geven zichzelf te kunnen associëren met de stelling die plaatsgebondenheid beschrijft. 35,8%, slechts twee scholieren minder, geven aan zich te kunnen plaatsen bij de stelling die geen plaatsgebondenheid beschrijft. 24,5% geeft aan dat ze zich in geen van beide stellingen kunnen vinden.

Dit beeld, van de scholier die binnen de regio gaat studeren, wordt ondersteund door de gegevens van tabel 6. Tabel 6 gaf aan dat binnen de groep die gaat studeren binnen de regio, er veel verschillen zitten over de aanwezigheid van plaatsgebondenheid bij de scholier. Er is geen eenduidig beeld te vormen over de groep die binnen regio blijft studeren. Wel wordt duidelijk dat er in deze groep meer plaatsgebondenheid wordt gevoeld dan in de groep die buiten de regio gaat studeren.

Stad	Plaatsgebonden	Niet plaatsgebonden	Geen van beide	Totaal
Binnen de regio	21 39,6%	19 35,8%	13 24,5%	53
Buiten de regio	0 0%	10 66,7%	5 33,3%	15
Totaal	21	29	18	68

Tabel 8: Stelling plaatsgebondenheid en studiestad

In tabel 9 is de statistische toets te zien die is gedaan om de waargenomen verschillen in tabel 8 te ondersteunen. Aangezien er twee nominale variabelen tegen elkaar zijn gezet is hier een Chi Kwadraat toets uitgevoerd.

De Chi Kwadraat Toets die is toegepast geeft aan dat er een significant verband te vinden is tussen studiestad en de stelling over plaatsgebondenheid. In de tabel is dikgedrukt aangegeven naar welke gegevens is gekeken.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,889 ^a	2	,012
Likelihood Ratio	13,128	2	,001
Linear-by-Linear Association	4,726	1	,030
N of Valid Cases	68		
a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,97.			

Tabel 9: Chi Kwadraat Toets studiestad x stelling plaatsgebondenheid

4.2.2 Onafhankelijke variabelen en Achtergrondvariabelen

Achtergrondvariabelen en Reistijd

Bij de variabele reistijd is aan de scholier gevraagd hoe belangrijk zij het vonden om minder dan 45 minuten te hoeven reizen voor hun toekomstige studie. Deze variabele is afgezet tegen de achtergrond variabelen. Uit de tabel komt een beeld dat scholieren de reistijd toch enigszins belangrijk vinden. De grootste groep scholieren heeft neutraal gestemd.

Bij het vergelijken van de niveaus valt het op dat vwo'ers een kortere reistijd belangrijker vinden dan de havisten. Een tweede verschil is te vinden tussen de profielen, vooral tussen N&G en de overige profielen. Het blijkt dat scholieren met een Natuur en Gezondheid profiel de reistijd

minder belangrijk vinden dan hun medescholieren met een ander profiel. Bij het profiel N&G geeft 25% van de scholieren aan dit niet belangrijk te vinden, terwijl dit percentage bij de overige profielen een stuk lager ligt.

Reistijd	Man	Vrouw	Havo	Vwo	C&M + E&M	N&G	N&T
N =	25	47	31	38	40	16	16
Helemaal niet belangrijk	8,0%	2,1%	3,2%	5,3%	2,5%	0,0%	12,5%
Niet belangrijk	12,0%	10,6%	16,1%	5,3%	7,5%	25,0%	6,3%
Neutraal	40,0%	40,4%	48,4%	34,2%	40,0%	43,8%	37,5%
Belangrijk	32,0%	34,0%	19,4%	44,7%	32,5%	31,3%	37,5%
Heel belangrijk	8,0%	12,8%	12,9%	10,5%	17,5%	0,0%	6,3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 10: Achtergrondvariabelen en reistijd

Achtergrondvariabelen en Baankans

Er is de scholieren gevraagd hoe belangrijk zij bij het maken van een studiekeuze de baankans vinden. Als er wordt gekeken naar het geslacht van de scholier en zijn of haar keuze blijkt dat er een klein verschil zit tussen de man en vrouw, en hoe groot de rol van de baankans is. Mannen lijken de rol van een kans op een baan belangrijker te vinden dan vrouwen, maar dit verschil is niet aanzienlijk te noemen.

Verder valt op dat scholieren met een N&G profiel de kans op een baan belangrijker dan de scholieren met een ander profiel. Bijna 15% meer van de N&G scholieren vind dit belangrijker dan de andere scholieren.

Baankans	Man	Vrouw	Havo	Vwo	C&M + E&M	N&G	N&T
N =	25	47	31	38	40	16	16
Speelt geen enkele rol	0,0%	4,3%	0,0%	5,3%	2,5%	6,3%	0,0%
Speelt geen rol	4,0%	6,4%	9,7%	2,6%	2,5%	0,0%	18,8%
Neutraal	24,0%	23,4%	22,6%	26,3%	30,0%	12,5%	18,8%
Speelt een rol	44,0%	57,4%	48,4%	55,3%	50,0%	62,5%	50%
Speelt een zeer belangrijke rol	28,0%	8,5%	19,4%	10,5%	15,0%	18,8%	12,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 11: Achtergrondvariabelen en baankans

Achtergrondvariabelen en keuzefactor

Om dieper in te gaan op de variabele keuzefactor is bij deze variabele ook gekeken wie van de scholieren aangeeft de stad als leidend te zien, en wie juist de studie als leidend zien. In tabel 12 is te zien dat er een interessant verschil zit bij de variabele geslacht.

Het blijkt dat mannen bij het maken van een studiekeuze vaker kiezen voor de stad als leidend, terwijl vrouwen aangeven dat de studie doorslaggevend is voor waar ze gaan studeren. Bij de variabele 'niveau' zit er procentueel weinig verschil en de keuze die zij uiteindelijk maken. Tussen de diverse profielen zijn er wel verschillen te ontdekken. Zo blijkt dat de scholieren uit de N&G en N&T profielen vaker de studie als leidend hebben bij een studiekeuze, maar dat bij de C&M en E&M profielen de stad als leidend wordt gezien bij het maken van een studiekeuze.

Keuzefactor	Man	Vrouw	Havo	Vwo	C&M + E&M	N&G	N&T
N =	25	47	31	38	40	16	16
Stad leidend	52,0%	34,0%	38,7%	42,1%	42,5%	37,5%	37,5%
Studie leidend	28,0%	51,1%	45,2%	42,1%	40,0%	50,0%	43,8%
Geen van beide	20,0%	14,9%	16,1%	15,8%	17,5%	12,5%	18,8%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 12: Achtergrondvariabelen en keuzefactor

Achtergrondvariabelen en plaatsgebondenheid

In tabel 13 zijn de achtergrondvariabelen van de scholier afgezet tegen de variabele plaatsgebondenheid. Er is de scholier op twee manieren gevraagd naar de variabele plaatsgebondenheid. In tabel 13 is gevraagd aan de scholier of hij plaatsgebondenheid belangrijk vindt bij het maken van een studiekeuze. In tabel 14 zijn de uitkomsten te zien van de vraag of de scholier plaatsgebondenheid voelt bij het maken van een studiekeuze. Met beide vragen wordt er op een verschillende manier naar plaatsgebondenheid gekeken.

In tabel 13 is een redelijk eenduidig beeld te herkennen. Bij de variabelen geslacht en niveau vallen nauwelijks verschillen op te merken in de waardering van plaatsgebondenheid. Het valt op dat zowel man als vrouw, havist of vwo'er, aangeeft dat zij plaatsgebondenheid niet erg belangrijk vinden bij het maken van een studiekeuze.

Als er wordt gekeken naar het profiel van de scholier zijn wel verschillen te ontdekken. Zo blijkt dat de C&M en E&M scholier plaatsgebondenheid belangrijker vindt dan de N&G en N&T scholier. Dit zou overeenkomen met de theorie, die aangeeft hoe rationeler en technischer de studie of persoon, hoe minder plaatsgebondenheid een rol speelt.

Plaatsgebondenheid	Man	Vrouw	Havo	Vwo	C&M + E&M	N&G	N&T
N =	25	46	31	38	40	16	16
Helemaal niet belangrijk	28,0%	37,0%	36,7%	34,2%	35,0%	40,0%	25,0%
Niet belangrijk	24,0%	19,6%	26,7%	15,8%	15,0%	20,0%	37,5%
Neutraal	24,0%	21,7%	13,3%	26,3%	25,0%	20,0%	18,8%
Belangrijk	20,0%	21,7%	20,0%	23,7%	22,5%	20,0%	18,8%
Heel belangrijk	4,0%	0,0%	3,3%	0,0%	2,5%	0,0%	0,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 13: Achtergrondvariabelen en plaatsgebondenheid

Omdat er in tabel 13 verschillen zijn opgemerkt tussen de variabele plaatsgebondenheid en de achtergrondkenmerken van de scholier zijn tussen deze variabelen ook toetsen uitgevoerd. Onder de achtergrondkenmerken van de scholier wordt verstaan: geslacht, niveau en profiel. Deze drie variabelen zijn getoetst met de twee variabelen die aanwezig zijn over plaatsgebondenheid.

De eerste toets die met de drie achtergrondkenmerken is uitgevoerd is de Mann Whitney Toets. Deze is gebruikt omdat de variabele plaatsgebondenheid een ordinale variabele is, en deze wordt getoetst met de drie nominale achtergrondkenmerken. Tijdens het draaien van de toetsen ontstond er een probleem. Het achtergrondkenmerk 'niveau' was niet te analyseren in het SPSS bestand. Daardoor staat er geen toets bij over het niveau van de scholier. Dit is meerdere keren geprobeerd op te lossen door de toets opnieuw te doen, elke keer ontstond hetzelfde probleem.

Uit onderstaande tabellen blijkt dat bij alle achtergrondkenmerken geen significant verband te vinden is tussen het desbetreffende kenmerk en de plaatsgebondenheid. De niet significantie is dik gedrukt aangegeven.

Test Statistics Geslacht: x Plaatsgebondenheid	
	Plaatsgebondenheid
Mann-Whitney U	524,500
Wilcoxon W	1605,500
Z	-,630
Asymp. Sig. (2-tailed)	,529
a. Grouping Variable: Geslacht	

Test Statistics: Profiel x Plaatsgebondenheid	
	Plaatsgebondenheid
Mann-Whitney U	308,500
Wilcoxon W	444,500
Z	-,216
Asymp. Sig. (2-tailed)	,829
Grouping Variable: Profiel EM & NT	

Test Statistics: Profiel x Plaatsgebondenheid	
	Plaatsgebondenheid
Mann-Whitney U	271,500
Wilcoxon W	391,500
Z	-,560
Asymp. Sig. (2-tailed)	,575
a. Grouping Variable: Profiel EM & NG	

Achtergrondvariabelen en Stelling Plaatsgebondenheid

In tabel 14 is via twee stellingen gevraagd naar de achtergrondvariabelen en de plaatsgebondenheid.

De stellingen waar de scholier tussen moest kiezen:

Stelling 1: Ik vind het belangrijk om mijn banden met de plaats waar ik ben opgegroeid te behouden als ik ga studeren (zoals vriendschappen, sporten bij je sportclub), daarom blijf ik in de buurt studeren zodat ik daar nog vaak kan zijn.

Stelling 2: Ik vind het niet belangrijk om mijn banden met de plaats waar ik ben opgegroeid te behouden, daarom maakt het voor mij niet uit waar ik ga studeren, ik wil graag een "nieuw" leven opbouwen als student.

Het valt op dat mannen meer plaatsgebonden lijken te zijn dan vrouwen. Van de mannen geeft 48% aan plaatsgebonden te zijn, tegenover slechts 25,5% van de vrouwen. Bij de variabele niveau lijken er weinig verschillen te zitten betreft plaatsgebondenheid.

Dit is een ander verhaal kijkend naar de achtergrondvariabele profiel. Bij de meer sociale profielen, C&M en E&M geeft een geringe meerderheid aan plaatsgebonden te zijn. Bij de technische profielen, N&G en N&T geven de scholieren met een ruime meerderheid aan juist niet plaatsgebonden te zijn. Vooral het verschil tussen plaatsgebonden en niet plaatsgebonden bij het profiel Natuur en Gezondheid is groot, slecht 18,8% procent geeft aan plaatsgebonden te zijn en 43,8% zegt niet plaatsgebonden te zijn.

Plaatsgebondenheid	Man	Vrouw	Havo	Vwo	C&M + E&M	N&G	N&T
N =	25	47	31	38	40	16	16
Plaatsgebonden	48,0%	25,5%	35,5%	28,9%	40,0%	18,7%	31,3%
Niet plaatsgebonden	28,0%	48,9%	41,9%	42,1%	35,0%	56,3%	43,7%
Geen van beide	24,0%	25,5%	22,6%	28,9%	25,0%	25,0%	25,0%
Totaal	100%	99,9%	100%	99,9%	100%	100%	100%

Tabel 14: Achtergrondvariabelen en plaatsgebondenheid

Ook bij tabel 14 is getoetst of er een verband te vinden is tussen de achtergrondkenmerken en de variabele gevraagd via twee stellingen over plaatsgebondenheid. Hierbij is de Chi Kwadraat toets gebruikt aangezien dit twee nominale variabelen zijn.

Voor zowel profiel, niveau en geslacht is er geen significant verband aanwezig. Bij niveau is het significantieniveau 0,667 en bij profiel is dit 0,586. Opvallend is het significantieniveau van het geslacht. Dit is 0,122, een stuk lager dan bij de achtergrondkenmerken.

Dit verband is ook op te merken bij de beschrijvende statistiek. Het lijkt dat er een duidelijk verband is tussen de binding die de scholier met de regio heeft en het geslacht van de scholier. Het verband is echter niet significant bewezen. Voor de uitgebreide tabellen van de toetsen wordt verwezen naar bijlage 8.3.

4.3.1 Logistische Regressie

Om de invloed van de afhankelijke variabelen te meten op de onafhankelijke variabele, binnen of buiten de regio studeren, is gebruik gemaakt van een logistische regressieanalyse. Er is gebruik gemaakt van deze analyse omdat de onafhankelijke variabele een dichotome variabele is, namelijk of buiten de regio studeren, of binnen de regio. Hierbij is buiten de regio studeren de 1 in de analyse.

Met behulp van deze analyse is onderzocht welke afhankelijke variabelen invloed hebben op de keuze of de scholier binnen of buiten regio gaat studeren. In tabel 15 zijn de uitkomsten van deze analyse te vinden.

Niveau en Plaatsgebondenheid

Wat opvalt is dat de afhankelijke variabelen: 'niveau' en 'plaatsgebondenheid' invloed hebben op de keuze van de scholier waar hij of zij gaat studeren. De variabelen 'niveau' en 'plaatsgebondenheid' hebben beide een significante relatie met de keuze om binnen of buiten de regio te studeren. Bij het aflezen van tabel 15 blijkt dat het verband tussen buiten de regio studeren en het havo niveau negatief is. Na controle op achtergrondvariabelen blijkt dat havisten vaker hun studie binnen dan buiten de regio voortzetten.

Het tweede verband wat significant wordt weergegeven is de plaatsgebondenheid. In tabel 15 is te zien dat er twee variabelen plaatsgebondenheid worden weergegeven. De variabele plaatsgebondenheidstelling, waarin de scholier via een stelling naar plaatsgebondenheid is gevraagd, is niet significant. De variabele plaatsgebondenheid, waarin de scholier heeft aangegeven hoe belangrijk plaatsgebondenheid voor hem of haar is via een Likertschaal, is wel significant. Om te kijken hoe deze twee variabelen zich verhouden zonder de ander staat in tabel 16 en tabel 17 de uitkomst van de plaatsgebondenheid met maar 1 variabele.

De variabele die al significant was, blijft dit ook zonder de andere variabele te doen. De variabele die niet significant was blijft niet significant, maar dit scheelt niet veel. Met 0,080 wordt de significantie van deze variabele een stuk lager dan hij eerst was. Door de significantie uitkomst van de variabele plaatsgebondenheid kan worden gezegd dat hoe belangrijker de scholier plaatsgebondenheid vindt, hoe groter de kans is dat deze scholier binnen de regio blijft studeren.

De tabel waarin een logistische regressie wordt gedaan met alleen de drie achtergrondvariabelen en de studieregio is te vinden in bijlage 8.4.

Variables in the Equation						
	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Niveau (1) (Havo)	-2,759	1,077	6,564	1	,010	,063
Geslacht (Man)	,064	1,084	,003	1	,953	1,066
EM	1,077	1,138	,895	1	,344	2,935
NG	,185	1,283	,021	1	,885	1,204
Reistijd	,419	,444	,892	1	,345	1,521
Baankans	-,558	,613	,829	1	,363	,572
Studentenstad	-,330	,708	,218	1	,641	,719
KeuzeStudieofgeenkeuze	-,132	,697	,036	1	,850	,877
Plaatsgebondenheidstelling	,352	,790	,198	1	,656	1,421
Plaatsgebondenheid	-1,487	,546	7,426	1	,006	,226
Constant	2,892	5,174	,312	1	,576	18,025
a. Variable(s) entered on step 1: Niveau, Geslacht, EM, NG, Reistijd, Baankans, Studentenstad, KeuzeStudieofgeenkeuze, Plaatsgebondenheidstelling, Plaatsgebondenheid.						

Tabel 15: Logistisch regressie

Variables in the Equation						
	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Niveau(1)	-2,860	1,058	7,308	1	,007	,057
Geslacht	,088	1,078	,007	1	,935	1,092
EM	1,075	1,146	,880	1	,348	2,929
NG	,135	1,276	,011	1	,916	1,145
Reistijd	,343	,404	,719	1	,396	1,409
Plaatsgebondenheid	-1,559	,526	8,788	1	,003	,210
Baankans	-,586	,593	,976	1	,323	,557
Studentenstad	-,270	,692	,152	1	,697	,764
KeuzeStudieofgeenkeuze	-,109	,688	,025	1	,874	,897
Constant	3,887	4,620	,708	1	,400	48,748

Tabel 16: Logistische regressie

Variables in the Equation						
	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Niveau(1)	-2,133	,890	5,747	1	,017	,118
Geslacht	-,115	,935	,015	1	,902	,891
EM	,763	,954	,640	1	,424	2,146
NG	,100	1,075	,009	1	,926	1,105
Reistijd	,339	,400	,720	1	,396	1,404
Baankans	-,713	,436	2,679	1	,102	,490
Studentenstad	-,280	,600	,218	1	,641	,756
KeuzeStudieofgeenkeuze	,196	,516	,144	1	,704	1,216
Plaatsgebondenheidstelling	,985	,563	3,061	1	,080	2,677
Constant	-,897	4,014	,050	1	,823	,408

Tabel 17: Logistische regressie

5. Conclusie

Het doel van dit onderzoek is om de rol van plaatsgebondenheid een plaats te geven binnen het proces dat een scholier ondergaat bij het maken van een studiekeuze. Speelt plaatsgebondenheid een rol naast de andere factoren die invloed hebben op de studiekeuze van een scholier. En als plaatsgebondenheid een rol speelt, voor wie geldt dit dan in het bijzonder.

De hoofdvraag is:

Speelt plaatsgebondenheid een rol bij het maken van een studiekeuze?

Uit het onderzoek kan worden geconcludeerd dat in zijn algemeenheid plaatsgebondenheid een rol speelt bij de scholier van de onderzochte steekproef bij het maken van een studiekeuze.

Maar plaatsgebondenheid speelt niet bij elke scholier een grote rol bij het maken van een studiekeuze.

Het blijkt dat mannen meer binding met de regio hebben dan vrouwen. Zij gaan vaker binnen de regio studeren, en zien de stad vaker als leidend bij het maken van een studiekeuze. Vrouwen blijken minder plaatsgebonden te zijn dan mannen. Zij studeren vaker buiten de regio en ze zien de studie als leidend bij het maken van een studiekeuze.

Kijkend naar de factor binnen of buiten de regio studeren valt op dat, scholieren die buiten de regio gaan studeren overwegend vrouw zijn, een technisch profiel hebben, vaker vwo scholier zijn dan havo scholier, reistijd belangrijk vinden, baankans minder belangrijk vinden, zich meer laten leiden door de studie bij het maken van een keuze en minder plaatsgebonden zijn.

Scholieren die binnen de regio een studie gaan volgen zijn overwegend man, hebben vaker een sociaal profiel, hebben vaker havo niveau dan vwo niveau, vinden reistijd niet belangrijk, maar baankans juist wel. Zij laten zich vaker leiden door de stad bij het kiezen van een studie en voelen wel plaatsgebondenheid.

Uitwerking

Om tot deze conclusie te komen is de factor plaatsgebondenheid onderzocht samen met vijf andere factoren die van invloed zijn bij het maken van een studiekeuze. Deze factoren zijn afgeleid uit de theorie. De hoofdfactoren waar tegen de andere factoren zijn afgezet zijn de studiestad waar de scholier gaat studeren en de achtergrondkenmerken van de scholier, zoals geslacht, niveau en profiel.

De factor studiestad is ingedeeld in twee categorieën, scholieren kunnen binnen hun eigen regio gaan studeren of buiten hun regio gaan studeren. Er zijn verbanden gezocht tussen deze studieregio en de factoren: achtergrondkenmerken, baankans, reistijd, keuze stad of studie en plaatsgebondenheid.

Uit de resultaten valt te concluderen dat er relatief meer vrouwen buiten de regio gaan studeren dan mannen. Vwo'ers studeren vaker buiten de regio dan Havisten en het blijkt dat hoe exacter het profiel van de scholier is, hoe groter de kans is dat de scholier buiten de regio gaat studeren. Dit zou te verklaren zijn door de afwezigheid van Technische Universiteiten binnen de regio.

Scholieren die buiten de regio gaan studeren vinden de reistijd belangrijker dan de scholieren die binnen de regio gaan studeren. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de scholieren die buiten de regio gaan studeren op kamers gaan, en daardoor een kortere reistijd krijgen binnen de studiestad dan de scholieren die binnen de regio blijven studeren.

Scholieren die binnen de regio gaan studeren geven aan dat zij de kans op een baan na hun studie een grotere rol laten spelen bij het maken van een studiekeuze dan de scholieren die buiten de regio gaan studeren.

Ook blijkt dat de scholieren die binnen de regio blijven studeren de als stad leidend zien bij het maken van een studiekeuze, en scholieren buiten de regio laten de studie leidend zijn bij het maken van een studiekeuze.

Als laatste de factor plaatsgebondenheid. Het blijkt dat 0% van de scholieren die buiten de regio gaat studeren plaatsgebondenheid belangrijk vindt en dat plaatsgebondenheid geen rol speelt bij het maken van een studiekeuze. Bij scholieren die binnen de regio blijven studeren vinden meer scholieren plaatsgebondenheid belangrijk dan niet belangrijk, en laten dit wel een rol spelen bij het maken van een studiekeuze.

Zoals genoemd bij de factor studiestad zijn er ook verbanden te vinden tussen de achtergrondkenmerken van de scholier en de studiestad waar hij of zij gaat studeren.

De factor achtergrondkenmerken van de scholier bestaat uit: het geslacht, het niveau van de scholier en het hoofdprofiel waar de scholier eindexamen in doet. Deze drie achtergrondkenmerken worden afgezet tegen de overige vier factoren en er wordt gekeken of er verbanden of verschillen tussen te vinden zijn.

Uit de resultaten blijkt dat vwo'ers reistijd belangrijker vinden dan havisten. Er zit een verband tussen buiten de regio studeren en reistijd belangrijk vinden. Vwo'ers studeren meer buiten de regio en vinden reistijd belangrijker.

Bij de factor baankans zijn er weinig verbanden en verschillen te ontdekken, alleen scholieren met een Natuur en Gezondheid profiel vinden baankans relatief gezien belangrijker dan de overige profielen.

Het blijkt dat mannen binnen het keuzeproces kiezen voor een stad om te studeren en daar een studie kiezen, en dat vrouwen de studie leidend laten zijn bij het kiezen van een stad om te studeren. Dit zou betekenen dat mannen die een stad laten leiden bij het maken van een studiekeuze relatief gezien vaker binnen de regio blijven studeren, omdat de scholieren die binnen de regio blijven studeren hebben aangegeven de stad als leidend te zien.

Scholieren met een exact profiel als Natuur en gezondheid en Natuur en Techniek hebben overwegend aangegeven de studie als leidend te zien bij het maken van een studiekeuze. Terwijl de sociale profielen, Cultuur en Maatschappij en Economie en Maatschappij de stad als leidend aangegeven bij het maken van een studiekeuze.

Als laatste is er gekeken naar de factor plaatsgebondenheid en de verschillen of overeenkomsten tussen de achtergrondkenmerken van de scholier. Het blijkt relatief gezien dat de meerderheid van de mannen veel plaatsgebondenheid voelt en de meerderheid van de vrouwen aangeeft dit niet te voelen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat mannen meer plaatsgebonden zijn dan vrouwen.

Daarnaast valt er een verband op tussen de profielen en plaatsgebondenheid. Het blijkt dat de scholieren met een sociaal profiel relatief gezien plaatsgebondenheid belangrijker vinden dan scholieren met een technisch profiel. Dit komt ook overeen met het theoretisch kader waarin wordt aangegeven dat scholieren met een technisch profiel vaak rationelere denkers zijn, en daardoor minder met plaatsgebondenheid zouden hebben.

Ook vanuit de logistische regressie analyse zijn conclusies te trekken. De factoren plaatsgebondenheid en niveau zijn van invloed op de keuze of de scholier binnen of buiten de regio gaat studeren. De kans om binnen de regio te studeren wordt groter als een scholier meer plaatsgebondenheid voelt met zijn huidige woonomgeving. Daarnaast blijkt dat havisten een grotere kans hebben om binnen de regio te gaan studeren dan vwo'ers.

6. Discussie en aanbevelingen

Discussie

De uiteindelijke waarde van dit onderzoek is het inzicht dat is verkregen over belangrijke motieven van studenten die een rol spelen bij het studiekeuze proces. Naast de rol die plaatsgebondenheid wel blijkt te hebben binnen dit proces, zijn er ook interessante uitkomsten over andere factoren die een rol spelen. Deze informatie is waardevol voor hogere onderwijsinstellingen, maar ook voor gemeenten en middelbare scholen. Uit dit onderzoek blijkt dat er verschillen maar ook overeenkomsten zitten tussen scholieren in wat zij uiteindelijk kiezen als studie. Het verschil tussen niveau, geslacht en profiel en de keuze die daarop volgt is duidelijk aanwezig. Maar ook is er een duidelijker beeld gecreëerd over scholieren die binnen of buiten de regio studeren en waarom zij dat doen.

Het onderzoek naar de rol van plaatsgebondenheid bij het maken van een studiekeuze heeft wel enige obstakels gehad. Het duurde langer dan verwacht om toestemming te krijgen voor het afnemen van enquêtes van de desbetreffende school waarover deze casestudie gaat. Dit kwam doordat er medewerking nodig was van zeker tien mentoren en twee teamleiders, allemaal operabel in verschillende teams met ieder hun eigen agenda. Uiteindelijk is dit gelukt en konden de enquêtes rechtstreeks worden verzonden naar de mentoren.

Doordat de periode waarin de enquêtes werden verstuurd en zouden worden afgenomen niet de meest gunstige periode was bij de examenklassen is het responsaantal een stuk lager dan werd verwacht. Slechts 22,8% van de examenkandidaten heeft gereageerd op de enquête, terwijl dit procentuele aantal een stuk had kunnen liggen. Als de enquête een maand eerder was afgenomen hadden de mentoren meer tijd gehad om er in hun lessen aandacht aan te besteden, waardoor meer leerlingen hun mening hadden kunnen geven over de rol van plaatsgebondenheid bij het maken van hun studiekeuze.

Door het lage respons kan er worden gediscussieerd over de betrouwbaarheid van het onderzoek. De onderzoekspopulatie is namelijk niet meer representatief voor de gehele populatie van OSG Sevenwolden. Dit gegeven is geprobeerd op te vangen door ook te kijken naar de kenmerken van de respondenten die wel hebben gereageerd en deze mee te nemen in het verkrijgen van de resultaten.

Tijdens het analyseren van de resultaten bleek al snel dat een groot deel van de verbanden en verschillen die gevonden waren niet significant te bewijzen waren. Dit zou deels kunnen liggen aan de lage respons op de enquête, maar ook aan het feit dat het verschil of verband te klein was. Het verband tussen de studieregio en plaatsgebondenheid kon wel worden bewezen met behulp van een logistisch regressie analyse waardoor de hypothese kan worden aangenomen.

Aanbevelingen

Een belangrijke stap om te nemen bij het onderzoeken van plaatsgebondenheid onder scholieren, is om dit onderzoek onder meerdere scholen uit te voeren. Dit onderzoek betreft een case studie van scholieren die een keuze moeten maken omdat de huidige plaats waar zij naar school gaan geen Hoger Onderwijs aanbiedt. Het is een bewuste keuze geweest om Heerenveen te onderzoeken, want scholieren moeten nadenken over de studiestad waar zij naar toe gaan.

De eerste aanbeveling is om dit onderzoek op meerdere plaatsen en scholen uit te voeren. Hierbij kan worden gekozen voor een plaats waar geen Hoger Onderwijs wordt aangeboden maar ook voor een plaats waar dit juist wel aanwezig is. Als blijkt dat op meerdere scholen de resultaten en conclusies die zijn verkregen bij dit onderzoek overeenkomen, dan kan er meer gezegd worden over de resultaten verkregen in dit onderzoek.

Het is interessant om dit onderzoek te doen op een school in een stad waar wel Hoger Onderwijs aanwezig is, om de resultaten met elkaar te vergelijken. Blijven de resultaten hetzelfde, of zijn er verschillen te ontdekken. Expliciet zou het interessant zijn om dit onderzoek uit te voeren in een regio waarbinnen een Technische Universiteit aanwezig is. Uit het huidige onderzoek blijkt dat scholieren met een N&G en met name een N&T profiel in vergelijking met de andere profielen meer buiten de regio gaan studeren. De afwezigheid van een Technische Universiteit binnen de regio zou hiervoor mogelijk een verklaring kunnen zijn.

Als tweede en laatste aanbeveling zou het bij een vervolgonderzoek interessant kunnen zijn om de achtergrond van de ouders van scholier te weten. Zoals ook wordt genoemd in het theoretisch kader spelen ouders een grote rol bij de studiekeuze van de scholier.

Het maakt zeker uit of de ouders zelf hebben gestudeerd, en in welke stad zij dat hebben gedaan. Ook zou het interessant kunnen zijn om te onderzoeken welke scholieren buiten de regio gaan studeren en dit te vergelijken met hun ouders. Hebben de ouders ook buiten de regio gestudeerd en zijn dit scholieren uit een welvarend milieu of juist niet. Door dit te onderzoeken zouden er wellicht nog meer verbanden te vinden zijn en inzichten te verkrijgen in het proces dat speelt bij de studiekeuze van de scholier.

7. Literatuur

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behaviour. *Organizational behaviour and human decision processes*, 50, 179-211.
- Berings, D. & D'Haeseleer, D. (1997). Aspecten van studiekeuze bij abiturienten en hun ouders. Gepresenteerd paper op de Onderwijs Research Dagen 1997, Brussel.
- Berings, D., Lacante, M., Schodts, L., De Fruyt, F. & Colla, A. (1998). Het studiekeuzeproces met betrekking tot het hoger onderwijs. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 16, 1, 3-22.
- Bloemen, H. & Delleart, B. (2000). De studiekeuze van middelbare scholieren. Een analyse van motieven, percepties en preferenties. Tilburg: OSA
- Boer, P. den & Guldemon, H. (1996). De effecten van vakkenpakketkeuze en omwegen in het voortgezet onderwijs op het studiesucces in het hoger onderwijs. Groningen: GION.
- Cabanac, M. & M. Bonnoit-Cabanac (2007). Decision making: rational or hedonic? *Behavioral and Brain Functions*, vol. 45, no. 3, 1-8
- Conner, M. & Sparks, P. (2005). Theory of planned behaviour and health behaviour. In: M. Conner & P. Norman (eds.), *Predicting health behaviour* (p. 170-222). Glasgow: Bell & Bain Ltd.
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behaviour. An introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley
- Gustafson, P. (2002). *Place, place attachment and mobility: Three sociological studies*. Göteborg: Department of Sociology, Göteborg University.
- Hernandez, B., Hidalgo, M. C., Salazar-Laplace, M. E. and Hess, S. (2007), Place attachment and place identity in natives and non-natives. *Journal of Environmental Psychology*, 27, 310-319.
- Kemper, P., van Hoof, J. J., Visser, M., & de Jong, M. D. T. (2007). "Studiekeuze in kaart gebracht." Gedragsdeterminanten van scholieren bij het kiezen van een vervolgopleiding. *Tijdschrift voor hoger onderwijs*, 25(4), 270-279.
- Kuijpers, M. (2012). *Architectuur van leren voor de loopbaan: richting en ruimte (oratie)*. Heerlen: Open Universiteit.
- Kyle, G., Graefe, A., Manning, R. and Bacon, J. (2004), Effects of place attachment on users' perceptions of social and environmental conditions in a natural setting. *Journal of Environmental Psychology*, 24, 213-225.
- Latten, J. & Kooiman, N. & Bontje, M. (2017) "Toenemende ruimtelijke verschillen in opleiding." Demos: bulletin over bevolking en samenleving 33 (6) p. 1-4.
- Leeuwen, M. van & Hop, J.P. (2000). Instream in het hoger onderwijs. Het studiekeuzegedrag van havo- en vwo-leerlingen. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 18, 1, 3-14.
- Lewicka, M. (2008) Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past, *Journal of Environmental Psychology*.

- Lewicka, M. (2011). Place Attachment, how far have we come in the last 40 years? *Journal of Environmental Psychology*, 31, 207-230.
- Munckhof, R. & den. Schlusmans, & K. Puls, & J. Mulder, & F. Bosch, & H. van der. Roffelsen, & H. (2008) "BAMA 2B: Wensen, voorkeuren en motieven van scholieren en studenten." Open Universiteit Nederland.
- Osborne, J., Simon, S. & Collins, S. (2003). Attitudes towards science: A review of the literature and its implications. *International Journal of Science Education*, 25, 1049-1079.
- Parool (2016) "Student wordt misleid bij studiekeuze". URL Geraadpleegd op 16 oktober 2017. <https://www.parool.nl/binnenland/-student-wordt-misleid-bij-studiekeuze~a4262940/>
- Parsons, F. (1967, oorspronkelijke uitgave 1909). *Choosing a Vocation*. New York: Agathon Press.
- Pike, G.R. (2006). Vocational preferences and college expectations: An extension of Holland's principle of self-selection. *Research in Higher Education*, 47, 591-612.
- Pike, G.R. (2006). Students' personality types, intended majors, and college expectations: Further evidence concerning psychological and sociological interpretations of Holland's theory. *Research in Higher Education*, 47, 801-822.
- Proshansky, H. M., Fabian, A. K., and Kaminoff, R. (1983), Place identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, 3, 57- 83.
- Rollero, C., & De Piccoli, N. (2010). Does place attachment affect social well-being? *Revue Européenne de Psychologie Appliquée*, 60, 233-238.
- Scannell, L., Gifford, R. (2010) "Defining place attachment: A tripartite organizing framework." *Journal of Environmental Psychology*, 30 (1), 1 - 10.
- Seamon, D., & Sowers, J. (2008). Place and placelessness. In P. Hubbard, R. Kitchen, & G. Vallentine, *Key Texts in Human Geography* (p. 43-51). Londen: Sage Publications.
- Steenkamp, F. & Putten, J. van (2016) "Het HBO en WO moeten nog transparanter", Dossier over eerlijke studiekeuze-informatie. URL geraadpleegd op 24 juli 2018. http://www.keuzegids.org/download/160314_dossier_eerlijke_studie-informatie.pdf
- Stokking, K.M. (1997). *Determinanten van school- en beroepskeuze in theorie en onderzoek*. Utrecht: ICO-ISOR.
- Taber, K.S. (1991). Gender differences in science preferences on starting secondary school. *Research in Science & Technology Education*, 9, 245-251.
- Vereniging Hogescholen (2016) "Feiten en Cijfers: Afgestudeerden en uitvallers in het hoger beroeps onderwijs". URL geraadpleegd op 16 november 2017. http://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/000/538/original/Factsheet_Uitval_en_Rendement_2016_def.pdf?1461314326
- Warps, J. & Hogeling, L. & Pass, J. & Brukx, D. (2009) "Studiekeuze en studiesucces", Een selectie van gegevens uit de Startmonitor over studiekeuze, studie uitval en studiesucces in het hoger onderwijs. ResearchNed.
- Wijk, S. van & Roever, S. de (2010) "Enkeltje studentenstad." *OnderwijsInnovatie*, september 2010.

De Vries, J. (2015) "Waarom duizenden scholieren de verkeerde studie kiezen." URL geraadpleegd op 9 november 2017.
<https://www.nu.nl/weekend/4102111/waarom-duizenden-scholieren-verkeerde-studie-kiezen.html>

8. Bijlage

8.1 Enquête

Beste eindexamenkandidaat,

Mijn naam is Dagmar Welling, docent Aardrijkskunde bij OSG Sevenwolden op de Buitenbaan, en voor mijn afstudeeronderzoek aan de Universiteit van Groningen doe ik onderzoek naar het studiekeuze gedrag van scholieren die in hun eindexamen jaar zitten. In dit onderzoek kijk ik vooral naar hoe belangrijk plaatsgebondenheid is bij het maken van een studiekeuze. Plaatsgebondenheid betekent de mate waarin een scholier zich hecht aan zijn huidige woonplaats en/of regio waarin hij of zij is opgegroeid.

De resultaten van deze enquête zullen alleen worden gebruikt voor dit onderzoek en uiteraard zal ik vertrouwelijk met jullie informatie omgegaan. De enquête is daarnaast volledig anoniem en niet terug te leiden naar de persoon die hem heeft ingevuld.

Het invullen van de enquête zal niet meer dan 10 minuten in beslag nemen.

Alvast bedankt voor het invullen van de enquête, jouw medewerking wordt zeer op prijs gesteld!

1. Ben jij van plan om volgend jaar te gaan studeren?

(Bij: Nee, dan hoeft de vragenlijst verder niet in te vullen en kun je hem direct verzenden)

- A Ja
- B Nee

2. Op welk niveau ga jij eindexamen doen?

- A Havo
- B Vwo

3. Welk hoofdprofiel heb je nu?

- A Cultuur en maatschappij
- B Economie en maatschappij
- C Natuur en gezondheid
- D Natuur en techniek

4. Wat is je geslacht?

- A Man
- B Vrouw

5. Vul hier jouw postcode in (4 cijfers, 2 letters).

.....

6. De studie die jij volgend jaar gaat volgen, onder welke studierichting valt die?

(Onder de studiekeuze versta ik die studie die je als eerste keuze via Studielink hebt of gaat doorgeven. Het is daarbij niet van belang of je ook daadwerkelijk wordt toegelaten.)

- A Onderwijs
- B Economie, bedrijf en omgeving
- C Aarde en milieu
- D Gedrag en maatschappij
- E Geschiedenis en internationale betrekkingen
- F Gezondheid en welzijn
- G Kunst, cultuur en archeologie
- H Natuurkunde, Technologie, bouwkunde
- I Informatica, ICT
- J Rechten en bestuur
- K Religie en cultuur
- L Talen en communicatie
- M Landbouw, diergeneeskunde
- N Persoonlijke dienstverlening
- O Sport
- P Filosofie

7. Wat is de volledige naam van de studie die jij wilt gaan volgen? (De studie naar eerste keuze, zoals jij hebt aangegeven in Studielink)

.....

8. In welke plaats ga jij volgend jaar een studie volgen?

(Onder de studieplaats versta ik de studieplaats van je eerste studiekeuze zoals je via Studielink hebt of gaat doorgeven. Het is daarbij niet van belang of je ook daadwerkelijk wordt toegelaten)

- A Alkmaar
- B Amsterdam
- C Arnhem
- D Breda
- E Delft
- F Den Bosch
- G Den Haag
- H Deventer
- I Eindhoven
- J Enschede
- K Groningen
- L Haarlem
- M Leeuwarden
- N Leiden
- O Maastricht
- P Nijmegen
- Q Rotterdam

R Tilburg
S Utrecht
T Vlissingen
U Wageningen
V Zwolle
W Anders

De volgende vragen gaan over de studiekeuze en studieplaats van je eerste voorkeur.

9. Ben je van plan om te gaan wonen waar je gaat studeren? (Uitwonend)

A Ja
B Nee

10. Vind jij het belangrijk om volgend jaar weinig te hoeven reizen voor jouw studie? (weinig = minder dan 45 minuten reistijd)

1 = Helemaal niet belangrijk, 5 = Heel belangrijk

A 1 Helemaal niet belangrijk
B 2 Niet belangrijk
C 3 Neutraal
D 4 Belangrijk
E 5 Heel belangrijk

11. Is het voor jou van belang om te gaan studeren in de regio waar jij nu woont? Met andere woorden, wil jij graag in de buurt/regio van je huidige woonplaats gaan studeren?

1 = Helemaal niet belangrijk, 5 = Heel belangrijk

A 1 Helemaal niet belangrijk
B 2 Niet belangrijk
C 3 Neutraal
D 4 Belangrijk
E 5 Heel belangrijk

12. Hieronder staan twee stellingen, geef aan met welke stelling jij jezelf het beste kunt identificeren.

Stelling 1: Ik vind het belangrijk om mijn banden met de plaats waar ik ben opgegroeid te behouden als ik ga studeren (zoals vriendschappen, sporten bij je sportclub), daarom blijf ik in de buurt studeren zodat ik daar nog vaak kan zijn.

Stelling 2: Ik vind het niet belangrijk om mijn banden met de plaats waar ik ben opgegroeid te behouden, daarom maakt het voor mij niet uit waar ik ga studeren, ik wil graag een "nieuw" leven opbouwen als student.

A Stelling 1
B Stelling 2

C Geen van beide

13. Speelt de kans op een baan na de studie een rol bij het maken van een studiekeuze?

1 = Speelt geen enkele rol, 5 = Speelt een zeer belangrijk rol

- A 1 Speelt geen enkele rol
- B 2 Speel geen rol
- C 3 Neutraal
- D 4 Speelt een rol
- E 5 Speelt een zeer belangrijke rol

14. Hebben de kenmerken van de (toekomstige) studiestad invloed bij jou op het maken van een studiekeuze? Onder kenmerken versta ik bijvoorbeeld: uiterlijk van de stad, aanwezigheid studenten, uitgaansgelegenheden, bereikbaarheid)

1 = Helemaal geen invloed, 5 = Heel veel invloed

- A 1 Helemaal geen invloed
- B 2 Geen invloed
- C 3 Neutraal
- D 4 Heeft invloed
- E 5 Heel veel invloed

15. Hieronder staan twee stellingen, geef aan welke stelling op jou van toepassing is:

Stelling 1: Ik wil volgend jaar een studie volgen in de stad waar ik wil gaan studeren.

Stelling 2: Ik heb geen keus waar ik ga studeren, mijn studie bepaald de stad waar ik heenga.

- A Stelling 1
- B Stelling 2
- C Geen van beide

8.2 Overige Kruistabellen

KeuzeStudieofgeenkeuze * Profiel Crosstabulation						
Count						
		Profiel				Total
		C&M	E&M	N&G	N&T	
KeuzeStudieofgeenkeuze	Stad leidend	1	16	6	6	29
	Studie leidend	0	16	8	7	31
	Geen van beide	0	7	2	3	12
Total		1	39	16	16	72

KeuzeStudieofgeenkeuze * Niveau Crosstabulation					
Count					
		Niveau			Total
			Havo	Vwo	
KeuzeStudieofgeenkeuze	Stad leidend	1	12	16	29
	Studie leidend	1	14	16	31
	Geen van beide	1	5	6	12
Total		3	31	38	72

KeuzeStudieofgeenkeuze * Geslacht Crosstabulation				
Count				
		Geslacht		Total
		Man	Vrouw	
KeuzeStudieofgeenkeuze	Stad leidend	13	16	29
	Studie leidend	7	24	31
	Geen van beide	5	7	12
Total		25	47	72

Studiekeuze * Geslacht Crosstabulation					
			Geslacht		Total
			Man	Vrouw	
Studiekeuze	Economie, bedrijf en omgeving	Count	11	7	18
		% within Geslacht	44,0%	14,9%	25,0%
	Aarde en milieu	Count	2	2	4
		% within Geslacht	8,0%	4,3%	5,6%
	Gedrag en maatschappij	Count	0	5	5
		% within Geslacht	0,0%	10,6%	6,9%
		Count	0	1	1

	Geschiedenis en internationale betrekkingen	% within Geslacht	0,0%	2,1%	1,4%
	Gezond en welzijn	Count	1	12	13
		% within Geslacht	4,0%	25,5%	18,1%
	Kunst, cultuur en archeologie	Count	0	1	1
		% within Geslacht	0,0%	2,1%	1,4%
	Natuurkunde, technologie, bouwkunde	Count	6	5	11
		% within Geslacht	24,0%	10,6%	15,3%
	Informatica, ICT	Count	2	1	3
		% within Geslacht	8,0%	2,1%	4,2%
	Rechten en bestuur	Count	2	7	9
		% within Geslacht	8,0%	14,9%	12,5%
	Talen en communicatie	Count	0	2	2
		% within Geslacht	0,0%	4,3%	2,8%
	Landbouw, diergeneeskunde	Count	0	2	2
		% within Geslacht	0,0%	4,3%	2,8%
	Persoonlijke dienstverlening	Count	0	1	1
		% within Geslacht	0,0%	2,1%	1,4%
	Sport	Count	1	1	2
		% within Geslacht	4,0%	2,1%	2,8%
Total	Count		25	47	72
	% within Geslacht		100,0%	100,0%	100,0%

Studiekeuze * Profiel Crosstabulation						
			Profiel			Total
			E&M	N&G	N&T	
Studiekeuze	Economie, bedrijf en omgeving	Count	16	2	0	18
		% within Profiel	40,0%	12,5%	0,0%	25,0%
	Aarde en milieu	Count	0	3	1	4
		% within Profiel	0,0%	18,8%	6,3%	5,6%
	Gedrag en maatschappij	Count	5	0	0	5
		% within Profiel	12,5%	0,0%	0,0%	6,9%
	Geschiedenis en internationale betrekkingen	Count	1	0	0	1
		% within Profiel	2,5%	0,0%	0,0%	1,4%
	Gezond en welzijn	Count	2	7	4	13

		% within Profiel	5,0%	43,8%	25,0%	18,1%
Kunst, cultuur en archeologie	Count		1	0	0	1
	% within Profiel		2,5%	0,0%	0,0%	1,4%
Natuurkunde, technologie, bouwkunde	Count		0	2	9	11
	% within Profiel		0,0%	12,5%	56,3%	15,3%
Informatica, ICT	Count		1	0	2	3
	% within Profiel		2,5%	0,0%	12,5%	4,2%
Rechten en bestuur	Count		9	0	0	9
	% within Profiel		22,5%	0,0%	0,0%	12,5%
Talen en communicatie	Count		2	0	0	2
	% within Profiel		5,0%	0,0%	0,0%	2,8%
Landbouw, diergeneeskunde	Count		0	2	0	2
	% within Profiel		0,0%	12,5%	0,0%	2,8%
Persoonlijke dienstverlening	Count		1	0	0	1
	% within Profiel		2,5%	0,0%	0,0%	1,4%
Sport	Count		2	0	0	2
	% within Profiel		5,0%	0,0%	0,0%	2,8%
Total	Count		40	16	16	72
	% within Profiel		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Studiekeuze * Niveau Crosstabulation						
			Niveau			Total
				Havo	Vwo	
Studiekeuze	Economie, bedrijf en omgeving	Count	3	10	5	18
		% within Niveau	100,0%	32,3%	13,2%	25,0%
	Aarde en milieu	Count	0	2	2	4
		% within Niveau	0,0%	6,5%	5,3%	5,6%
	Gedrag en maatschappij	Count	0	2	3	5
		% within Niveau				

		% within Niveau	0,0%	6,5%	7,9%	6,9%
Geschiedenis en internationale betrekkingen	Count		0	0	1	1
	% within Niveau		0,0%	0,0%	2,6%	1,4%
Gezond en welzijn	Count		0	5	8	13
	% within Niveau		0,0%	16,1%	21,1%	18,1%
Kunst, cultuur en archeologie	Count		0	0	1	1
	% within Niveau		0,0%	0,0%	2,6%	1,4%
Natuurkunde, technologie, bouwkunde	Count		0	7	4	11
	% within Niveau		0,0%	22,6%	10,5%	15,3%
Informatica, ICT	Count		0	1	2	3
	% within Niveau		0,0%	3,2%	5,3%	4,2%
Rechten en bestuur	Count		0	1	8	9
	% within Niveau		0,0%	3,2%	21,1%	12,5%
Talen en communicatie	Count		0	0	2	2
	% within Niveau		0,0%	0,0%	5,3%	2,8%
Landbouw, diergeneeskunde	Count		0	0	2	2
	% within Niveau		0,0%	0,0%	5,3%	2,8%
Persoonlijke dienstverlening	Count		0	1	0	1
	% within Niveau		0,0%	3,2%	0,0%	1,4%
Sport	Count		0	2	0	2
	% within Niveau		0,0%	6,5%	0,0%	2,8%
Total	Count		3	31	38	72
	% within Niveau		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

8.3 Statistische Toetsen

Plaatsgebondenheidstelling x Achtergrondvariabelen (Geslacht, Profiel, Niveau)

Chi-Square Tests: Geslacht x plaatsgebondenheidstelling			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,204 ^a	2	,122
Likelihood Ratio	4,200	2	,122
Linear-by-Linear Association	1,608	1	,205
N of Valid Cases	72		
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,25.			

Chi-Square Tests: Profiel x plaatsgebondenheidstelling			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,835 ^a	4	,586
Likelihood Ratio	2,940	4	,568
Linear-by-Linear Association	,321	1	,571
N of Valid Cases	72		
a. 2 cells (22,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,00.			

Chi-Square Tests: Niveau x plaatsgebondenheidstelling			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,374 ^a	4	,667
Likelihood Ratio	2,901	4	,575
N of Valid Cases	72		
a. 3 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,75.			

Directional Measures						
			Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric	,013	,065	,200	,841
		Niveau Dependent	,000	,138	,000	1,000
		Plaatsgebondenhei dstelling Dependent	,024	,041	,579	,563
	Goodman and Kruskal tau	Niveau Dependent	,010	,018		,852 ^c
		Plaatsgebondenhei dstelling Dependent	,015	,017		,711 ^c

Plaatsgebondenheidstelling x Binnen of Buiten Regio

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	8,889 ^a	2	,012
Likelihood Ratio	13,128	2	,001
Linear-by-Linear Association	4,726	1	,030
N of Valid Cases	68		
a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,97.			

8.4 Logistische Regressie Analyse

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Niveau(1)	-1,998	,816	5,997	1	,014	,136
	Geslacht	,563	,837	,453	1	,501	1,756
	EM	,955	,844	1,279	1	,258	2,599
	NG	,598	,977	,375	1	,540	1,819
	Constant	-2,548	2,258	1,274	1	,259	,078
a. Variable(s) entered on step 1: Niveau, Geslacht, EM, NG.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Geslacht(1)	-,423	,947	,200	1	,655	,655
	Niveau(1)	-2,588	,924	7,843	1	,005	,075
	EM	1,310	1,019	1,654	1	,198	3,706
	NG	,497	1,116	,198	1	,656	1,643
	Plaatsgebondenheid	-1,526	,483	9,996	1	,002	,217
	Constant	1,542	1,418	1,183	1	,277	4,674
a. Variable(s) entered on step 1: Geslacht, Niveau, EM, NG, Plaatsgebondenheid.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Geslacht(1)	-,211	,689	,094	1	,759	,810
	KeuzeStudieofgeenkeuze	,402	,440	,835	1	,361	1,494
	Studentenstad	-,057	,406	,019	1	,889	,945
	Baankans	-,691	,342	4,079	1	,043	,501
	Reistijd	,120	,341	,124	1	,725	1,127
	Constant	,341	2,261	,023	1	,880	1,407
a. Variable(s) entered on step 1: Geslacht, KeuzeStudieofgeenkeuze, Studentenstad, Baankans, Reistijd.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Geslacht(1)	,215	,854	,063	1	,801	1,240
	Baankans	-,710	,470	2,283	1	,131	,491
	Niveau(1)	-2,695	,945	8,141	1	,004	,068
	Plaatsgebondenheid	-1,397	,450	9,649	1	,002	,247
	Constant	4,764	2,017	5,575	1	,018	117,165
a. Variable(s) entered on step 1: Geslacht, Baankans, Niveau, Plaatsgebondenheid.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Baankans	-,735	,380	3,735	1	,053	,480
	Niveau(1)	-2,115	,834	6,429	1	,011	,121
	Constant	2,030	1,410	2,072	1	,150	7,615
a. Variable(s) entered on step 1: Baankans, Niveau.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Baankans	-,623	,374	2,773	1	,096	,536
	Plaatsgebondenheid	-1,126	,397	8,040	1	,005	,324
	Constant	3,111	1,516	4,212	1	,040	22,442
a. Variable(s) entered on step 1: Baankans, Plaatsgebondenheid.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
KeuzeStudieofgeenkeuze		,421	,426	,974	1	,324	1,523
Baankans		-,704	,339	4,324	1	,038	,494
Reistijd		,110	,320	,118	1	,731	1,116
Constant		,121	1,887	,004	1	,949	1,129
a. Variable(s) entered on step 1: KeuzeStudieofgeenkeuze, Baankans, Reistijd.							

Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Baankans		-,693	,465	2,219	1	,136	,500
Niveau(1)		-2,667	,936	8,113	1	,004	,069
Plaatsgebondenheid		-1,392	,449	9,636	1	,002	,249
Constant		4,750	2,019	5,536	1	,019	115,607
a. Variable(s) entered on step 1: Baankans, Niveau, Plaatsgebondenheid.							

